

ΡΟΖΑΜΟΥΝΤ ΠΙΛΤΣΕΡ

ΜΑΖΕΥΟΝΤΑΣ ΚΟΧΥΛΙΑ

ΔΙΕΘΝΕΣ ΜΠΕΣΤ ΣΕΛΕΡ – 5.000.000 ΑΝΤΙΤΥΠΑ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΥ: THE SHELL SEEKERS
Από τις Εκδόσεις Thomas Dunne Books, Νέα Υόρκη 2015
ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Μαζεύοντας κοχύλια**
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Rosamunde Pilcher
ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: Χρήστος Καψάλης
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Φίλια Μπουγιούκου
ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Βίκυ Αυδή
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Ραλλού Ρουχωτά

© Rosamunde Pilcher, 1987
© Φωτογραφίας εξωφύλλου: Susan Fox/Trevillion Images
© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2018

Πρώτη έκδοση: Εκδόσεις Ωκεανίδα, 1988,
με τον τίτλο «Ψάχνοντας για κοχύλια»
Δεύτερη έκδοση: ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Οκτώβριος 2018

Έντυπη έκδοση ISBN 978-618-01-2462-0
Ηλεκτρονική έκδοση ISBN 978-618-01-2463-7

Τυπώθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτιού.

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής αδειάς του εκδότη κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.

Έδρα: Τατοίου 121, 144 52 Μεταμόρφωση
Βιβλιοπωλείο: Εμμ. Μπενάκη 13-15, 106 78 Αθήνα
Τηλ.: 2102804800 • fax: 2102819550 • e-mail: info@psychogios.gr
www.psychogios.gr • <http://blog.psychogios.gr>

PSYCHOGIOS PUBLICATIONS S.A.

Head Office: 121, Tatoiou Str., 144 52 Metamorfossi, Greece
Bookstore: 13-15, Emm. Benaki Str., 106 78 Athens, Greece
Tel.: 2102804800 • fax: 2102819550 • e-mail: info@psychogios.gr
www.psychogios.gr • <http://blog.psychogios.gr>

ΡΟΖΑΜΟΥΝΤ ΠΙΛΤΣΕΡ

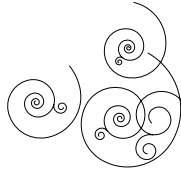
ΜΑΖΕΥΟΝΤΑΣ ΚΟΧΥΛΙΑ

*Μετάφραση:
Χρήστος Καψάλης*

*Το βιβλίο αυτό αφιερώνεται
στα παιδιά μου και τα παιδιά τους.*

Πρόλογος

Το ταξί, ένα παλιό Rover που μύριζε ταγκό καπνό τσιγάρου, προχωρούσε στον παλιό, επαρχιακό δρόμο με χαλαρό ρυθμό. Ήταν νωρίς το μεσημέρι, τέλη Φεβρουαρίου, μια μαγική χειμωνιάτικη μέρα με τσουχτερό κρύο, παγωνιά και ωχρό, ανέφελο ουρανό. Ο ήλιος έλαμπε, απλώνοντας μακριές σκιές, όμως ελάχιστη ζεστασιά πρόσφερε, ενώ τα οργωμένα χωράφια εκτείνονταν σκληρά σαν σίδηρο. Από τις καμινάδες των σκόρπιων αγροτόσπιτων και των μικρών, πέτρινων εξοχικών υψωνόταν καπνός, ίσιος σαν στήλες, ψηλά στον ασάλευτο αέρα, την ώρα που κοπάδια προβάτων, φορτωμένα μαλλί και ετοιμόγεννα, συγκεντρώνονταν ολόγυρα από τις ταΐστρες, που ήταν γεμάτες φρέσκο άχυρο.

Έτσι όπως βρισκόταν στο πίσω κάθισμα του ταξί χαζεύοντας το τοπίο μέσα από το σκονισμένο παράθυρο, η Πενέλοπε Κίλινγκ αποφάσισε πως ποτέ άλλοτε δεν είχε δει τη γνώριμη εξοχή να φαντάζει τόσο όμορφη.

Ο δρόμος σχημάτιζε μια απότομη στροφή· παρακάτω έστεκε η ξύλινη πινακίδα που υποδείκνυε το δρομάκι που οδηγούσε στο Τεμπλ Πάντλεϊ. Ο οδηγός επιβράδυνε, κατεβάζοντας άσπαρα ταχύτητα, έστριψε κι άφησε το αμάξι να κατηφορίσει τον λόφο, περνώντας ανάμεσα από ψηλούς θαμνώδεις φράχτες που έκρυβαν τα πάντα πίσω τους. Σύντομα έφτασαν στο χωριό, με τα χρυσαφένια, πέτρινα σπίτια του, το πρακτορείο Τύπου, το χασάπικο, την παμπ και την εκκλησία, που ήταν χτισμένη πιο μέσα από τον δρόμο, πίσω από ένα παμπάλαιο κοιμητήριο και τις σκοτεινές φυλλωσιές μερικών ταιριαστά σκουρόχρωμων ελάτων. Λιγοστοί άνθρωποι κυκλοφορούσαν στον δρόμο. Όλα τα παιδιά βρίσκονταν στο σχολείο, ενώ το τσουχτερό κρύο κρατούσε τους υπόλοιπους μέσα. Μονάχα ένας ηλικιωμένος άντρας, γαντοφορεμένος και τυλιγμένος με κασκόλ, έβγαζε βόλτα τον γέρικο σκύλο του.

«Ποιο είναι το σπίτι;» ρώτησε ο ταξιτζής, στρέφοντας το κεφάλι του στο πλάι.

Εκείνη έγχειρε προς τα εμπρός, γεμάτη ενθουσιασμό και προσημνή. «Εδώ, λίγο παρακάτω. Έξω από το χωριό. Η άσπρη πύλη στα δεξιά. Ανοιχτή είναι. Να, εκεί! Φτάσαμε».

Ο οδηγός πέρασε μέσα από την πύλη, και το αυτοκίνητο σταμάτησε στην πίσω πλευρά του σπιτιού.

Η Πενέλοπε άνοιξε την πόρτα και κατέβηκε, τυλίγοντας τη σκούρα μπλε κάπα πάνω της για να προφυλαχτεί από το κρύο. Άνοιξε την τσάντα της, βρήκε το κλειδί και ξεκλείδωσε την πόρτα. Πίσω της, ο ταξιτζής άνοιγε με κάποια δυσκολία το πορτμπαγκάζ του αυτοκινήτου και κατέβαζε τη μικρή βαλίτσα της. Εκείνη γύρισε προς το μέρος του και πήγε να την πάρει, όμως ο άντρας επέμενε να την κρατάει, κάπως ανήσυχος.

«Δεν είναι κανείς εδώ να σας περιμένει;»

«Όχι. Κανείς. Ζω μόνη μου, κι όλοι νομίζουν πως είμαι ακόμη στο νοσοκομείο».

«Θα είστε σίγουρα καλά;»

Εκείνη χαμογέλασε, παρατηρώντας το καλοσυνάτο του πρόσωπο. Ήταν αρκετά νέος, με ανοιχτά, φουντωτά μαλλιά. «Βεβαίως».

Ο άντρας κόμπιασε, δεν ήθελε να φανεί αδιάκριτος. «Εάν θέλετε, πάω εγώ τη βαλίτσα σας μέσα. Την ανεβάζω και επάνω, εάν χρειάζεται».

«Πολύ ευγενικό εκ μέρους σας. Όμως, εύκολα θα τα καταφέρω...»

«Δε μου κάνει κόπο», της είπε εκείνος και την ακολούθησε στην κουζίνα. Η Πενέλοπε άνοιξε μια πόρτα και προχώρησε προς τη στενή σκάλα του σπιτιού. Τα πάντα μύριζαν παστρικά. Η κυρία Πλάκετ, χρυσός άνθρωπος, δεν είχε χασομερήσει εκείνες τις λιγοστές μέρες που η ίδια είχε λείψει. Μάλιστα, της άρεσε όταν δεν ήταν στο σπίτι η Πενέλοπε, γιατί έτσι μπορούσε να καταπιαστεί με δουλειές όπως να πλένει τα λευκά κάγκελα της σκάλας, να βράζει τα ξεσκονόπανα και να γυαλίζει τα μπρούντζινα αντικείμενα και τα ασημικά.

Η πόρτα του υπνοδωματίου της έστεικε μισάνοιχτη. Πέρασε μέσα, οπότε ο νεαρός άντρας την ακολούθησε κι ακούμπησε τη βαλίτσα της στο πάτωμα.

«Χρειάζεστε κάτι άλλο;» ρώτησε.

«Τίποτε απολύτως. Λοιπόν, τι σας οφείλω;»

Της απάντησε με πρόσωπο σφιγμένο, λες και αισθανόταν ντροπή. Η Πενέλοπε τον πλήρωσε και του είπε να κρατήσει τα ρέστα. Ο ταξιτζής την ευχαρίστησε και ύστερα κατέβηκαν στο ισόγειο.

Όμως, και πάλι κοντοστάθηκε, σαν να δίσταζε να φύγει. Μάλλον, σκέφτηκε η Πενέλοπε, είχε κι εκείνος κάποια ηλικιωμένη γιαγιά απέναντι στην οποία αισθανόταν την ίδια ευθύνη.

«Όλα εντάξει, σαν να λέμε;»

«Έχετε τον λόγο μου. Άλλωστε, αύριο θα έρθει και η φίλη μου η κυρία Πλάκετ. Οπότε, δε θα είμαι μόνη μου πια».

Αυτό, για κάποιον λόγο, τον καθησύχασε. «Τότε να πηγαίνω κι εγώ».

«Αντίο. Και πάλι ευχαριστώ».

«Δεν κάνει τίποτα».

Όταν έφυγε ο άντρας, η Πενέλοπε επέστρεψε στο σπίτι και έκλεισε την πόρτα. Ήταν μόνη. Τι ανακούφιση. Σπίτι της. Στο δικό της σπίτι, με τα δικά της πράγματα, τη δική της κουζίνα. Η σόμπα πετρελαίου τσιτσιρίζε γαλήνια κι ολόγυρα απλωνόταν μια γλυκιά ζεστασιά. Έλυσε το κορδόνι της κάπας της και την κρέμασε στην πλάτη μιας καρέκλας. Μια στοιβιά φάκελοι έστεκαν στο καθαρό τραπέζι, οπότε τους έριξε μια ματιά, όμως δε φαινόταν να υπάρχει ανάμεσά τους κάτι επείγον ή ενδιαφέρον, οπότε άφησε τους φακέλους εκεί και διέσχισε την κουζίνα, ανοίγοντας τη γυάλινη πόρτα που οδηγούσε στο θερμοκήπιό της. Η σκέψη πως τα πολυαγαπημένα της φυτά ίσως να υπέφεραν από το κρύο ή να ήταν απότιστα την είχε ταλαιπωρήσει αρκετά εκείνες τις τελευταίες ημέρες, όμως η κυρία Πλάκετ τα είχε φροντίσει, όπως και όλα τα άλλα. Το χώμα στις γλάστρες ήταν νοτισμένο και αφράτο, ενώ τα φύλλα ζοηρά και πράσινα. Ένα πρώιμο γεράνι φορούσε ένα στέμμα από τοσοδούλικα μπουμπούκια, ενώ οι υάκινθοι είχαν μεγαλώσει το λιγότερο έξι πόντους. Πέρα από την τζαμαρία, ο κήπος της παρέμενε παραδομένος στον χειμώνα, τα γυμνά δέντρα έμοιαζαν με μαύρη δαντέλα όπως άπλωναν τα κλαδιά τους στον ωχρό ουρανό, αλλά μέσα από τα βρούα που φύτρωναν κάτω από την καστανιά είχαν αρχίσει να ξεμυτίζουν καμπανούλες, μαζί και τα πρώτα πέταλα ακόνιτου, χρυσαφένια σαν το βούτυρο.

Έφυγε από το θερμοκήπιο και ανέβηκε στον επάνω όροφο, έχοντας κατά νου να ανοίξει τη βαλίτσα, όμως τελικά αφέθηκε στην ανείπωτη χαρά τού να βρίσκεται και πάλι στο σπίτι της. Οπότε, άρχισε να περιφέρεται, ανοίγοντας πόρτες, παρατηρώντας το κάθε υπνοδωμάτιο, χαζεύοντας έξω από κάθε παράθυρο, ακουμπώντας τα έπιπλα, στρώνοντας τις κουρτίνες. Τίποτα δεν ήταν παρατάιρο. Τίποτα δεν είχε αλλάξει. Όταν τελικά επέστρεψε στο ισόγειο και βρέθηκε στην κουζίνα,

πήρε στα χέρια της τους φακέλους και προχώρησε στην τραπεζαρία, κι από εκεί στο καθιστικό της. Εκεί βρίσκονταν τα πολυτιμότερα αποκτήματά της: το γραφείο της, τα λουλούδια της, οι φωτογραφίες της. Το τζάκι ήταν έτοιμο. Άναψε ένα σπίρτο και γονάτισε για να το ακουμπήσει σε μια εφημερίδα. Η φλόγα τρεμόπαιξε, τα στεγνά προσανάμματα έπιασαν μεμιάς τοιτσιρίζοντας. Έβαλε κούτσουρα από πάνω, και οι φλόγες σηκώθηκαν ψηλά στην καμινάδα. Το σπίτι τώρα ήταν και πάλι ζωντανό, κι έχοντας ολοκληρώσει αυτή την ευχάριστη δουλειά, δεν υπήρχε πλέον δικαιολογία να μην τηλεφωνήσει σε κάποιον από τα παιδιά της ώστε να τα ενημερώσει για το τι είχε κάνει.

Όμως, σε ποιο από όλα; Κάθισε στην πολυθρόνα της για να σταθμίσει τις επιλογές της. Κανονικά, έπρεπε να τηλεφωνήσει στη Νάνσι, φυσικά, καθώς ήταν η μεγαλύτερη κι εκείνη που αρεσκόταν στη σκέψη πως ήταν ολότελα υπεύθυνη για τη μητέρα της. Όμως, η Νάνσι θα έφριπτε, θα την έπιανε πανικός και ύστερα θα της έβαζε τις φωνές. Η Πενέλοπε είχε την αίσθηση πως δεν είχε αναλάβει ακόμη αρκετά τις δυνάμεις της ώστε να τα βρεθεί αντιμέτωπη με τη Νάνσι.

Στον Νόελ, τότε; Ίσως, μιας κι εκείνος ήταν ο άντρας της οικογένειας, να έπρεπε να μιλήσει με τον Νόελ. Όμως, η σκέψη και μόνο πως θα μπορούσε να περιμένει την οποιαδήποτε πρακτική βοήθεια ή συμβουλή από τον Νόελ ήταν τόσο φαιδρή, ώστε συνέλαβε τον εαυτό της να χαμογελάει. «Νόελ, ανέλαβα την ευθύνη και πήρα εξιτήριο από το νοσοκομείο, έχω επιστρέψει στο σπίτι». Στο άκουσμα της συγκεκριμένης πληροφορίας, η απάντησή του, κατά πάσα πιθανότητα, θα ήταν: «Α, ναι;»

Οπότε, η Πενέλοπε έκανε αυτό που ήξερε από την πρώτη στιγμή πως έπρεπε να κάνει. Έπιασε το τηλέφωνο και σχημάτισε τον αριθμό του γραφείου της Ολίβια στο Λονδίνο.

«*Ve-nus*». Η νεαρή κοπέλα στο τηλεφωνικό κέντρο ακούστηκε λες και τραγουδούσε το όνομα του περιοδικού.

«Θα μπορούσατε να με συνδέσετε με την Ολίβια Κίλινγκ, παρακαλώ;»

«Μισό λε-πτό».

Η Πενέλοπε περίμενε.

«Ομιλείτε με τη γραμματέα της δεσποινίδας Κίλινγκ».

Το να καταφέρεις να βρεις την Ολίβια στο τηλέφωνο ήταν σαν να προσπαθούσες να μιλήσεις με τον πρόεδρο των Ηνωμένων Πολιτειών.

«Θα μπορούσα να μιλήσω με τη δεσποινίδα Κίλινγκ, παρακαλώ;»

«Αυπάμαι, η δεσποινίς Κίλινγκ βρίσκεται σε σύσκεψη».

«Αυτό σημαίνει πως κάθεται σε κάποια αίθουσα μαζί με ένα σωρό άλλους γύρω από ένα στρογγυλό τραπέζι ή είναι στο γραφείο της;»

«Στο γραφείο της είναι...» η γραμματέας μάλλον αιφνιδιάστηκε στο άκουσμα της ερώτησης «...όμως έχει μια συζήτηση».

«Καλώς, διακόψτε τη, παρακαλώ. Είμαι η μητέρα της και θέλω να της πω κάτι πολύ σημαντικό».

«Αυτό το σημαντικό... δεν μπορεί να περιμένει;»

«Ούτε για ένα λεπτό», επέμεινε η Πενέλοπε αποφασιστικά. «Αλλωστε, δε θα την απασχολήσω για πολύ».

«Μάλιστα».

Κι άλλη αναμονή. Και ύστερα, επιτέλους, η Ολίβια.

«Μαμά!»

«Συγγνώμη που σε ενοχλώ...»

«Μαμά, συνέβη κάτι;»

«Όχι, όλα εντάξει».

«Δόξα τω Θεώ. Από το νοσοκομείο τηλεφωνείς;»

«Όχι. Σε παίρνω από το σπίτι».

«Από το σπίτι; Πότε γύρισες στο σπίτι;»

«Γύρω στις δύο και μισή το μεσημέρι».

«Μα νόμιζα πως είχαν πει ότι θα σε κρατούσαν για τουλάχιστον μία εβδομάδα».

«Έτσι σκόπευαν, όμως δεν άντεξα άλλο την ανία και την εξάντληση. Τη νύχτα δεν κατάφερα να κλείσω μάτι, και στο διπλανό κρεβάτι είχαν μια ηλικιωμένη κυρία που μιλούσε ασταμάτητα. Ψέματα, δε μιλούσε. Παραληρούσε η δύσμοιρη. Οπότε, είπα στον γιατρό πως δεν άντεχα στιγμή παραπάνω αυτή την κατάσταση, μάζεψα τα πράγματά μου κι έφυγα».

«Ανέλαβες εσύ την ευθύνη κι έφυγες», είπε η Ολίβια ξερά, κάπως αποκαρδιωμένη, αλλά ούτε στο ελάχιστο αιφνιδιασμένη.

«Ακριβώς. Είμαι μια χαρά στην υγεία μου. Μάλιστα, έπεσα σε ένα πολύ καλό ταξί, με έναν γλυκύτατο οδηγό, που με έφερε στο σπίτι».

«Καλά, ο γιατρός δε διαφώνησε;»

«Σε όλους τους τόνους. Όμως, δεν μπορούσε να με κρατήσει με το ζόρι».

«Αχ, μαμά». Η φωνή της Ολίβια ακουγόταν εύθυμη. «Είσαι αδιόρθωτη. Κι εγώ που έλεγα να περάσω αυτό το Σαββατοκύριακο από το νοσοκομείο να σε επισκεφτώ. Ξέρεις, να σου φέρω ένα βουνό σταφύλια και τελικά να τα φάω όλα μόνη μου».

«Θα μπορούσες να περάσεις από εδώ», είπε η Πενέλοπε, κι αμέσως το μετάνιωσε, από φόβο μήπως είχε ακουστεί μελαγχολική και μόνη· από φόβο μήπως είχε δώσει την εντύπωση πως είχε ανάγκη την Ολίβια για παρέα.

«Κοίτα... Αφού λες πως είσαι μια χαρά, θα μπορούσα να το αναβάλω για λίγο. Η αλήθεια είναι πως έχω ένα πολύ φορτωμένο Σαββατοκύριακο. Μαμά, μίλησες με τη Νάνσι ή όχι ακόμη;»

«Όχι. Το σκέφτηκα, όμως τελικά δειλίασα. Την ξέρεις πώς κάνουν. Θα της τηλεφωνήσω αύριο, που θα είναι και η κυρία Πλάκετ εδώ, οπότε θα έχω τακτοποιηθεί και δε θα υπάρχει περίπτωση να με ξεκουνησει».

«Πώς αισθάνεσαι; Ειλικρινά τώρα».

«Απολύτως εντάξει. Αν εξαιρέσουμε, όπως σου είπα, ότι είμαι λίγο άπυνη».

«Κοίτα μην κουραστείς, εντάξει; Θέλω να πω, δε φαντάζομαι να βγεις στον κήπο και να αρχίσεις να σκάβεις χαντάκια ή να μεταφυτεύεις δέντρα, εντάξει;»

«Όχι, δεν πρόκειται. Έχεις τον λόγο μου. Άλλωστε, το χώμα δε σκάβεται, έχει γίνει σίδερο. Δε θα μπορούσα να το τσαπίσω με καμία δύναμη».

«Πάλι καλά, τι να πω. Μαμά, πρέπει να σε κλείσω, είμαι με έναν συνάδελφο στο γραφείο αυτή τη στιγμή...»

«Το ξέρω. Μου το είπε η γραμματέας σου. Συγγνώμη που σε διέκοψα, όμως ήθελα να ξέρεις τι συμβαίνει».

«Χαίρομαι που τηλεφώνησες. Θέλω να είμαστε σε επαφή αυτές τις ημέρες, μαμά, και κοίτα να προσέχεις τον εαυτό σου».

«Εντάξει. Αντίο, καρδιά μου».

«Αντίο, μαμά».

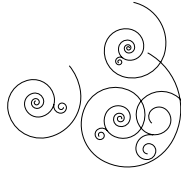
Έκλεισε το τηλέφωνο, ακούμπησε τη συσκευή στο τραπέζι και έγειρε οσην πλάτη της πολυθρόνας της.

Πλέον, δεν υπήρχε άλλη εκκρεμότητα. Συνειδητοποίησε πως ήταν πολύ κουρασμένη, όμως ήταν μια κούραση γλυκιά, μετριασμένη και γαληνεμένη από το περιβάλλον της, λες και το σπίτι της ήταν ένας άνθρωπος καλοσυνάτος που την είχε κλείσει με στοργή στην αγκαλιά του. Στο ξεστό δωμάτιο, αφημένη στη λάμψη της φωτιάς, γερμένη στη βαθιά, γνώριμη πολυθρόνα, αφνιδιάστηκε όπως ένιωσε να κατακλύζεται από ένα αίσθημα αναίτιας ευτυχίας που είχε χρόνια να βιώσει. *Είναι που είμαι ζωντανή. Είμαι εξήντα τεσσάρων ετών κι έπαθα, αν*

δώσει κανείς βάση στους βλάκες τους γιατρούς, έμφραγμα. Και τι με αυτό; Το ξεπέρασα, και τώρα θα το αφήσω πίσω μου, ούτε που θα το συζητήσω ούτε που θα το σκεφτώ ποτέ πια. Κι αυτό γιατί είμαι ζωντανή. Μπορώ να νιώσω, να ακουμπήσω, να δω, να ακούσω, να μυρίσω· μπορώ να φροντίσω τον εαυτό μου· να αναλάβω την ευθύνη και να πάρω εξιτήριο· να βρω ταξί και να φτάσω στο σπίτι μου. Στον κήπο έχουν αρχίσει να φυτρώνουν καμπανούλες, η άνοιξη σιμώνει. Θα προλάβω να τη δω. Θα παρατηρήσω αυτό το ετήσιο θαύμα, θα νιώσω τον ήλιο να γίνεται όλο και πιο θερμός καθώς περνούν οι εβδομάδες. Κι επειδή είμαι ζωντανή, θα τα δω όλα αυτά να συμβαίνουν και θα είμαι κι εγώ μέρος εκείνου του θαύματος.

Ουμήθηκε την ιστορία του γλυκύτατου Μορίς Σεβαλιέ. «Πώς αισθάνεστε που είστε εβδομήντα ετών;» τον είχε ρωτήσει. «Δεν είναι και τόσο άσχημα», είχε απαντήσει εκείνος, «όταν αναλογίζεσαι την εναλλακτική».

Όμως, για την Πενέλοπε Κλίνγκ η αίσθηση δεν ήταν απλώς όχι και τόσο άσχημη αλλά χίλιες φορές καλύτερη. Η ζωή, πλέον, δεν ισοδυναμούσε απλώς με την ύπαρξη, αυτό που οι άνθρωποι θεωρούν δεδομένο, αλλά ήταν κάτι περισσότερο, ένα δώρο, και η καθημία μέρα που επρόκειτο να έρθει ήταν μια εμπειρία την οποία σκόπευε να απολαύσει. Ο χρόνος δε διαρκούσε παντοτινά. Δεν πρόκειται να σπαταλήσω ούτε μία στιγμή, υποσχέθηκε στον εαυτό της. Ποτέ άλλοτε δεν είχε νιώσει τόσο δυνατή, τόσο αισιόδοξη. Λες και είχε ξαναανιώσει, βρισκόταν πάλι στην αφετηρία και κάτι θαυμαστό επρόκειτο να συμβεί.

Νάνοι

Υπήρχαν φορές που σκεφτόταν πως για την ίδια, τη Νάνσι Τσάμπερλεϊν, ακόμα και η πλέον απλή ή αθώα κατάσταση ήταν καταδικασμένη να επιβαρυνθεί, αναπόφευκτα, με ανιαρές επιπλοκές.

Αυτό το πρωινό, για παράδειγμα. Μια βαρετή ημέρα στα μέσα Μαρτίου. Το μόνο που έκανε... το μόνο που σχεδίαζε να κάνει... ήταν να επιβιβαστεί στο τρένο που αναχωρούσε στις εννέα και τέταρτο από το Τσέλτεναμ με προορισμό το Λονδίνο, να γευματίσει με την αδερφή της, την Ολίβια, ενδεχομένως να πεταχτεί για λίγο από τα Harrods και ύστερα να επιστρέψει στο σπίτι της. Το όλο σχέδιο, άλλωστε, δεν έκρυβε κάτι το μεμπτό. Δε σχεδίαζε να παραδοθεί σε ένα ξέφρενο όργιο κραυγών, ούτε να συναντήσει τον εραστή της· για την ακρίβεια, ήταν μια επίσκεψη από υποχρέωση, παρά για οποιονδήποτε άλλο λόγο, καθώς έπρεπε να συζητηθούν ορισμένες ευθύνες και να ληφθούν κάποιες αποφάσεις, κι όμως με το που ανακοινώθηκε το σχέδιο στο σπίτι της, οι περιστάσεις πήραν θέση απέναντί της, οπότε βρέθηκε αντιμέτωπη με αντιρρήσεις ή, ακόμα χειρότερα, με αδιαφορία, σε σημείο που κατέληξε να αισθάνεται πως έδινε μάχη για τη ζωή της.

Το προηγούμενο βράδυ, αφού είχε συνεννοηθεί στο τηλέφωνο με την Ολίβια, είχε πάει να βρει τα παιδιά της. Τα εντόπισε στο μικρό καθιστικό, το οποίο η ίδια η Νάνσι ευφημιστικά αποκαλούσε «βιβλιοθήκη», αραγμένα στον καναπέ μπροστά στο τζάκι, να βλέπουν τηλεόραση. Είχαν δωμάτιο για να παίζουν και δική τους τηλεόραση, όμως εκείνο το δωμάτιο δε διέθετε τζάκι και το κρύο ήταν φοβερό, ενώ η τηλεόραση ήταν μια παλιά, ασπρόμαυρη, οπότε δεν ήταν και τόσο παράξενο που περνούσαν την περισσότερη ώρα τους εκεί μέσα.

«Αγάπες μου, πρέπει να κατέβω στο Λονδίνο αύριο για να συναντήσω τη θεία Ολίβια, να μιλήσουμε για τη γιαγιά Πεν...»

«Αν κατέβεις στο Λονδίνο, ποιος θα πάει τον Κεραυνό στον σιδερά να τον πεταλώσει;»

Την ερώτηση την έκανε η Μέλανι. Καθώς η Νάνσι μιλούσε, η Μέλανι μασούλαγε την άκρη της κοτσίδας της, έχοντας το ένα της μάτι καρφωμένο στον ροκ τραγουδιστή που χτυπιόταν στην οθόνη της τηλεόρασης. Ήταν δεκατεσσάρων ετών και περνούσε, όπως επέμενε να υπενθυμίζει στον εαυτό της η μητέρα της, εκείνη τη δύσκολη ηλικία της εφηβείας.

Η Νάνσι είχε προβλέψει την ερώτηση, οπότε είχε έτοιμη την απάντηση.

«Θα ζητήσω από τον Κρόφτγουεϊ να το αναλάβει. Λογικά, δε θα έχει πρόβλημα να τα καταφέρει μόνος του.»

Ο Κρόφτγουεϊ ήταν ο ξιτισμένος κηπουρός που έμενε με τη γυναίκα του στο σπιτάκι πάνω από τους στάβλους. Σιχαινόταν τα άλογα και διαρκώς τα τρώμαζε, κάνοντάς να αφηνιάζουν, με τη δυνατή φωνή και τον άγαρμπο τρόπο του, όμως μέρος της δουλειάς του ήταν να βοηθάει στη φροντίδα τους, κι αυτό έκανε, έστω και απρόθυμα, προογκώντας τα δύστυχα πλάσματα στα παχιά τους ή οδηγώντας εκείνο το ατσούμπαλο όχημα που τα μετέφερε στις διάφορες εκδηλώσεις του Ιππικού Ομίλου. Σε εκείνες τις περιπτώσεις, η Νάνσι τον περιέγραφε ως «ιπποκόμο».

Ο Ρούπερτ, που ήταν έντεκα ετών, έπιασε τα τελειώματα αυτής της συζήτησης και προέβλεψε τη δική του αντίρρηση. «Είπα πως θα πήγαινα στο σπίτι του Τόμι Ρόμπσον για τσάι αύριο. Έχει κάτι περιοδικά για το ποδόσφαιρο που είπε πως θα μπορούσα να τα δανειστώ. Τώρα, πώς θα γυρίσω στο σπίτι;»

Αυτή ήταν η πρώτη φορά που άκουγε η Νάνσι για αυτή τη συνεννόηση. Αρνούμενη να χάσει την ψυχραιμία της, ενώ ήξερε πως το να πρότεινε να αναβάλει τη συνάντηση για άλλη ημέρα θα προκαλούσε αυτομάτως έναν χείμαρρο από αντιρρήσεις και τσιρίδες του στιλ «είναι άδικο», ξεροκατάπιε τον εκνευρισμό της και είπε, όσο πιο ήρεμα μπορούσε, πως μια λύση θα ήταν να επέστρεφε ο γιος της με το λεωφορείο.

«Μα αυτό σημαίνει πως θα πρέπει να έρθω με τα πόδια από το χωριό.»

«Καλά, ούτε πεντακόσια μέτρα δρόμος δεν είναι». Χαμογέλασε, θέλοντας να παρουσιάσει θετικά την κατάσταση. «Δε θα πάθεις τίποτα για μια φορά». Ήλπιζε πως ο γιος της θα χαμογελούσε με τη σειρά του, όμως το αγόρι έκανε μια γκριμάτσα και έστρεψε την προσοχή του και πάλι στην τηλεόραση.

Η Νάνσι περιμένε. Άραγε τι; Να διαπιστώσει κάποιο ενδιαφέρον, ίσως, για μια κατάσταση η οποία ήταν προφανώς σημαντική για ολόκληρη την οικογένεια; Ίσως ακόμα και κάποια ερώτηση για το τι δώρα σκόπευε να τους φέρει να ήταν προτιμότερη από το τίποτα. Όμως, τα παιδιά είχαν ήδη ξεχάσει την παρουσία της· η προσοχή τους ήταν ολότελα στραμμένη σε αυτό που παρακολουθούσαν. Όλη εκείνη η φασαρία τής φάνηκε ξαφνικά αφόρητη, οπότε έφυγε από το δωμάτιο, κλείνοντας την πόρτα πίσω της. Στον διάδρομο, την περόνιασε ένα διαπεραστικό κρύο, όπως αναδιδόταν από το πέτρινο πάτωμα, ανηφόριζε τα σκαλοπάτια και έφτανε στο παγερό κενό του επάνω ορόφου.

Ο χειμώνας είχε αποδειχτεί ιδιαίτερα βαρύν. Κάθε τόσο, η Νάνσι υπενθύμιζε αποφασιστικά στον εαυτό της –ή σε όποιο άτομο ήταν αναγκασμένο να την ακούει– πως δεν την πειράζε το κρύο. Ήταν θερμοδαίμο πλάσμα, οπότε δεν την ενοχλούσε. Άλλωστε, επέκτεινε το σκεπτικό της πως ουσιαστικά είναι αδύνατο να κρυώσεις μέσα στο σπίτι σου. Οι δουλειές δεν έχουν τελειωμό.

Αυτό το βράδυ, όμως, από τη στιγμή που τα παιδιά φέρονταν τόσο δύστροπα, αντιμετώπιη με την προοπτική να χρειαστεί να πάει στην κουζίνα προκειμένου να «πει δυο κουβέντες» με την κατηφή κυρία Κρόφτγουεϊ, ανατρίχιασε και έσφιξε την παχιά ζακέτα της, έτσι όπως είδε το φθαρμένο χαλί να ανασηκώνεται και να σαλεύει, παρασυσρμένο από το ρεύμα που ξεχνόταν κάτω από την εξώπορτα, που δεν έκλεινε καλά.

Κι αυτό γιατί το σπίτι στο οποίο κατοικούσαν ήταν παλιό, ένα πρεσβυτέριο του 18ου αιώνα, σε ένα μικρό και γραφικό χωριουδάκι της νότιας Αγγλίας. Παλιό Πρεσβυτέριο, Μπάμγουορθ. Ως διεύθυνση ήταν καλή, και η Νάνσι χαιρόταν να τη δίνει στα μαγαζιά. «Περάστε το ποσό στον λογαριασμό μου, κυρία Τζορτζ Τσάμπερλεϊν, Παλιό Πρεσβυτέριο, Μπάμγουορθ, Γκλόστερσερ». Μάλιστα, είχε ζητήσει να το τυπώσουν με ανάγλυφα γράμματα στα Hagrods, στην κεφαλίδα του ακριβού μπλε χαρτιού αλληλογραφίας που είχε αγοράσει. Αυτές οι λεπτομέρειες, όπως το χαρτί αλληλογραφίας, είχαν σημασία για τη Νάνσι. Έδιναν μια καλή εντύπωση.

Με τον Τζορτζ είχαν εγκατασταθεί εκεί λίγο καιρό μετά τον γάμο τους. Νωρίτερα, ο προηγούμενος ένοικος του Μπάμγουορθ είχε νιώσει να του ανεβαίνει το αίμα στο κεφάλι και είχε επαναστατήσει, ενημερώνοντας τους προϊσταμένους του ότι κανένας άνθρωπος, ούτε καν ένας ιερωμένος που δεν ασχολούνταν με τα εγκόσμια, δεν ήταν δυνα-

τόν να κατοικεί και να συντηρεί την οικογένειά του, ειδικά με τα εξόχως περιορισμένα εισοδήματά του, σε ένα τόσο τερατωδώς πελώριο σπίτι, άβολο και παγερό. Η Επισκοπή, ύστερα από κάποιες συζητήσεις και μια έκτακτη επίσκεψη από τον Επίσκοπο, ο οποίος κρουολόγησε και κόντεψε να πεθάνει από πνευμονία, συμφώνησε, με τα πολλά, να φτιάξει ένα Νέο Πρεσβυτέριο. Έτσι, ανεγέρθηκε ένα τούβλινο κτίσμα στην απέναντι πλευρά του χωριού, και το Παλιό Πρεσβυτέριο μπήκε προς πώληση.

Το κτίσμα το αγόρασαν ο Τζορτζ και η Νάνσι. «Ήταν μεγάλη ευκαιρία», έλεγε στις φίλες της, λες και είχαν καταφέρει με τον Τζορτζ να αντιδράσουν ταχύτατα, επιδεικνύοντας εξαιρετική οξυδέρκεια, και η αλήθεια ήταν πως το είχαν αγοράσει πάμφθυνα, όμως, με τον καιρό, συνειδητοποίησαν πως ο λόγος ήταν ότι κανείς άλλος δεν το ήθελε.

«Είναι πολλές οι εργασίες που πρέπει να γίνουν, βεβαίως, όμως είναι ένα θαυμάσιο σπίτι, από τα τέλη του 18ου αιώνα, χτισμένο σε αρκετά μεγάλο οικόπεδο... Διαθέτει μάντρες και στάβλους... Εν τω μεταξύ, βρίσκεται μόλις μισή ώρα από το Τσέλτεναμ και το γραφείο του Τζορτζ. Είναι πραγματικά τέλειο».

Ήταν τέλειο. Για τη Νάνσι, που είχε μεγαλώσει στο Λονδίνο, το σπίτι αποτελούσε την πραγμάτωση όλων των εφηβικών της ονείρων – των διάφορων φαντασιώσεων που τροφοδοτούσαν τα μυθιστορήματα που διάβαζε μετά μανίας από συγγραφείς όπως η Μπάρμπαρα Κάριλντ και η Τζορτζέτ Χάιερ. Το να ζήσει στην εξοχή ως σύζυγος ενός κτηματία αποτελούσε από καιρό την κορυφή των ταπεινών φιλοδοξιών της, ύστερα, φυσικά, από ένα πέρασμα από το Λονδίνο, έναν γάμο με παρανύμφες και τη δημοσίευση της φωτογραφίας της στο περιοδικό *Tatler*. Τα κατάφερε όλα, εκτός από την παραμονή στο Λονδίνο, και, νεόνυμφη, ανέλαβε τον ρόλο της κυρίας ενός σπιτιού στο Κότσογουλντς, με ένα άλογο στον στάβλο και έναν κήπο για εκκλησιαστικές εκδηλώσεις. Με το κατάλληλο είδος φίλων και το κατάλληλο είδος σκυλών με τον Τζορτζ στη θέση του προέδρου της τοπικής ένωσης των Συντηρητικών να διαβάξει το κήρυγμα τα πρωινά κάθε Κυριακή.

Στην αρχή, τα πάντα εξελίσσονταν ομαλά. Άλλωστε, δεν υπήρχε έλλειψη χρημάτων, είχαν επισκευάσει τα πάντα στο παλιό κτίριο, είχαν ασπρίσει τους εξωτερικούς τοίχους και είχαν εγκαταστήσει κεντρική θέρμανση, ενώ η Νάνσι είχε διαρρυθμίσει τα βικτοριανά έπιπλα που είχε κληρονομήσει ο Τζορτζ από τους γονείς του και πανευτυχής είχε διακοσμήσει το δικό της υπνοδωμάτιο με μια πανδαισία εμπριμέ

υφασμάτων. Όμως, καθώς περνούσαν τα χρόνια, ο πληθωρισμός διογκωνόταν και το κόστος του πετρελαίου θέρμανσης αυξανόταν, παράλληλα με τους μισθούς, αποδεικνυόταν ολοένα και πιο δύσκολο να βρεθεί κάποιος για να βοηθάει στο σπίτι και τον κήπο. Το οικονομικό βάρος απλώς και μόνο της συντήρησης του σπιτιού επιδειωνόταν κάθε χρόνο, και υπήρχαν φορές που η Νάνσι αισθανόταν πως είχαν επωμιστεί υποχρεώσεις πάνω από τις δυνάμεις τους.

Και σαν να μην έφταναν όλα αυτά, βρισκόνταν ήδη αντιμέτωποι με τη φοβερή εμπειρία της μόρφωσης των παιδιών τους. Τόσο η Μέλανι όσο και ο Ρούπερτ φοιτούσαν ήδη σε τοπικά ιδιωτικά σχολεία. Η Μέλανι πιθανότατα θα παρέμενε στο δικό της μέχρι τέλους, όμως ο Ρούπερτ επρόκειτο να μεταπηδήσει στο Τσάρλογουερθ, το σχολείο του πατέρα του· ο Τζορτζ τον είχε γράψει εκεί ήδη από την επομένη της γέννησής του, ενώ ταυτόχρονα είχε ξεκινήσει ένα μικρό πρόγραμμα εκπαιδευτικής ασφάλισης, όμως το ταπεινό ποσό που θα απέδιδε πλέον το πρόγραμμα αυτό, το 1984, μετά βίας θα κάλυπτε το κόστος του πρώτου εισιτηρίου για το τρένο.

Μια φορά, ενώ βρισκόταν στο Λονδίνο προκειμένου να διανυκτερεύσει στο σπίτι της Ολίβια, η Νάνσι είχε εξομολογηθεί τις ανησυχίες της στην αδερφή της, ελπίζοντας ίσως σε κάποια εποικοδομητική συμβουλή από εκείνη τη δυναμική καριερίστα. Όμως, η Ολίβια δεν είχε δείξει κατανόηση. Τους θεωρούσε ανόητους.

«Τα ιδιωτικά σχολεία είναι, ούτως ή άλλως, αναχρονιστικά», είχε πει στη Νάνσι. «Στείλτε το παιδί στο δημόσιο της περιοχής, αφήστε το να έρθει σε επαφή με τον υπόλοιπο κόσμο. Μακροπρόθεσμα, περισσότερο θα το ωφελήσει αυτό, παρά όλη εκείνη η αποστειρωμένη ατμόσφαιρα και οι παλιομοδίτικες παραδόσεις».

Όμως, κάτι τέτοιο ήταν αδιανόητο. Ούτε ο Τζορτζ ούτε η Νάνσι είχαν διανοηθεί ποτέ να στείλουν στο δημόσιο τον μοναδικό τους γιο. Μάλιστα, κάθε τόσο η Νάνσι έκανε κρυφά όνειρα, φανταζόταν τον Ρούπερτ στο Ίτον, πλαισιωμένα με φαντασιώσεις όπου η ίδια, την 4η Ιουνίου,* θα παρευρισκόταν στις εορταστικές εκδηλώσεις φορτώντας

---

* Η 4η Ιουνίου είναι η ημέρα των γενεθλίων του Γεωργίου Γ' (βασίλεψε το 1760-1820, περίοδο κατά την οποία το Ίτον παρουσίασε μεγάλη ανάπτυξη) και αποτελεί αργία για το κολέγιο, η οποία εορτάζεται με ομιλίες, αγώνες κριкет, λεμβοδρομίες, κ.λπ. (Σ.τ.Μ.)

ένα κομψό καπέλο· εν τω μεταξύ, το Τσάρλογουερθ, παρότι ήταν σχολείο με καλή φήμη, της φαινόταν κάπως σαν συμβιβασμός. Αυτό, όμως, δεν το ομολόγησε στην Ολίβια.

«Αυτό αποκλείεται», είχε απαντήσει ξινισμένα.

«Τότε, αφήστε τον να διεκδικήσει κάποια υποτροφία. Αφήστε τον να κάνει κάτι ώστε να βοηθήσει τον εαυτό του. Σε τι ωφελεί να αιμορραγείτε οικονομικά για χάρη ενός μικρού αγοριού;»

Όμως, ο Ρούπερτ δεν είχε έφεση στο διάβασμα. Δεν είχε την παραμικρή ελπίδα να διακριθεί και να εξασφαλίσει κάποια υποτροφία, κι αυτό ήταν κάτι που γνώριζαν τόσο ο Τζορτζ όσο και η Νάνσι.

«Σε αυτή την περίπτωση», είπε η Ολίβια, θέλοντας να κλείσει τη συζήτηση καθώς τη βαριόταν, «μου φαίνεται πως δεν έχετε άλλη επιλογή από το να πουλήσετε το Παλιό Πρεσβυτέριο και να μετακομίσετε σε κάποιον μικρότερο χώρο. Σκέψου πόσα χρήματα θα εξοικονομούσατε χωρίς τα έξοδα συντήρησης εκείνου του παμπάλαιου κτιρίου».

Όμως, η προοπτική μιας τέτοιας κίνησης προκαλούσε στη Νάνσι ακόμα μεγαλύτερη φρίκη από ό,τι το ενδεχόμενο να κατέληγε ο γιος της σε δημόσιο σχολείο. Όχι μόνο επειδή πρακτικά θα συνιστούσε ομολογία ήττας και παραίτησης από όσα είχε πασχίσει να αποκτήσει στη ζωή της, αλλά επειδή, παράλληλα, είχε τη στενάχωρη υποψία πως η ίδια, ο Τζορτζ και τα παιδιά, ζώντας σε κάποιο βολικό σπιτάκι στα προάστια του Τσέλτεναμ, χωρίς τα άλογα, το Ινστιτούτο Γυναικών, την Επιτροπή Συντηρητικών, τους αγώνες αυτοκινήτων και τις γιορτές της ενορίας, θα έχαναν σε αξία, θα έπαυαν να κινούν το ενδιαφέρον των φίλων τους και θα ξεθώριαζαν, σαν σκιές που σβήνουν, θα κατέληγαν μια οικογένεια ξεχασμένη.

Ρίγησε ξανά, ανασκουμπώθηκε, έδωξε από το μυαλό της αυτές τις απαίσιες σκέψεις και προχώρησε αποφασιστικά στον πλακόστρωτο διάδρομο, στην κατεύθυνση της κουζίνας. Εκεί, η πελώρια σόμπα που δεν έσβηνε ποτέ πρόσδιδε στον χώρο ζεστασιά και θαλπωρή. Υπήρχαν φορές που η Νάνσι σκεφτόταν, ιδίως αυτή την εποχή του χρόνου, πως ήταν κρίμα που δε ζούσαν όλοι τους στην κουζίνα... Και οποιαδήποτε άλλη οικογένεια, εκτός της δικής τους, πιθανότατα να είχε αφεθεί στον πειρασμό και να περνούσε ολόκληρο τον χειμώνα εκεί. Όμως, δεν ήταν μια οποιαδήποτε οικογένεια. Η μητέρα της Νάνσι, η Πενέλοπε Κίλινγκ, πρακτικά ζούσε στην παλιά κουζίνα, στο υπόγειο του μεγάλου σπιτιού στην Όκλει Στριτ, όπου μαγείρευε και σέρβιρε πελώρια γεύματα στο μεγάλο, παστροκί τραπέζι· έγραφε γράμματα, μεγάλωνε τα παιδιά της,

μαντάριζε τα ρούχα, ενώ εκεί περιποιούνταν και τους αμέτρητους καλεσμένους της. Και η Νάνσι, που αισθανόταν εκνευρισμό, καθώς και μια υποψία ντροπής απέναντι στη μητέρα της, έκτοτε αντιδρούσε απέναντι σε αυτό τον θερμό και λαϊκό τρόπο ζωής. Όταν παντρευτώ, είχε ορκιστεί, κορίτσι ακόμη, θα έχω σαλόνι και τραπεζαρία, όπως όλος ο κόσμος, και θα πηγαίνω στην κουζίνα όσο σπανιότερα μπορώ.

Ο Τζορτζ, ευτυχώς, είχε τις ίδιες αντιλήψεις. Λίγα χρόνια πριν, ύστερα από ορισμένες σοβαρές συζητήσεις, είχαν συμφωνήσει ότι το πρακτικό σκέλος τού να παίρνουν το πρωινό τους στην κουζίνα υπερίσχυε έναντι της ελαφριάς υποβάθμισης του επιπέδου τους. Όμως, κανείς από τους δυο τους δεν ήταν διατεθειμένος να το προχωρήσει περισσότερο. Κατά συνέπεια, το μεσημεριανό και το δείπνο σερβιρόνταν στην πελώρια, ψηλοτάβανη τραπεζαρία, με το τραπέζι στρωμένο κατά τα προβλεπόμενα και τους τύπους να έχουν τον πρώτο λόγο. Αυτός ο μουντός χώρος θερμαινόταν από μια ηλεκτρική σόμπα η οποία έστεκε μέσα στο τζάκι, κι όποτε είχαν καλεσμένους, η Νάνσι την άναβε δυο-τρεις ώρες πριν σερβιριστεί το γεύμα, ενώ ποτέ της δεν μπόρεσε να καταλάβει για ποιο λόγο οι κυρίες που ήταν καλεσμένες εμφανίζονταν φασκιωμένες με εσάρπες. Το χειρότερο ήταν μια φορά που –δε θα την ξεχνούσε ποτέ– είχε διακρίνει φευγαλέα κάτω από το γιλέκο ενός άντρα που φορούσε βραδινό σακάκι τις χαρακτηριστικές γραμμές ενός χοντρού πουλόντ με λαιμόκοψη. Ο συγκεκριμένος δεν έλαβε ποτέ ξανά πρόσκληση.

Η κυρία Κρόφτγουεϊ στεκόταν στον νεροχύτη και καθάριζε πατάτες για το βραδινό. Ήταν άτομο ιδιαίτερος υπεράνω (πολύ περισσότερο από ό,τι ο βωμολόχος σύζυγός της) και όταν δούλευε φορούσε λευκή στολή, λες και αυτό θα μπορούσε από μόνο του να καταστήσει τη μαγειρική της επαγγελματική και υποφερτή. Πράγμα που δεν ίσχυε, όμως τουλάχιστον η βραδινή παρουσία της κυρίας Κρόφτγουεϊ στην κουζίνα σήμαινε πως δεν ήταν αναγκασμένη η Νάνσι να ετοιμάσει μόνη της το φαγητό.

Αποφάσισε να μπει αμέσως στο θέμα. «Ξέρετε, κυρία Κρόφτγουεϊ... Προέκυψε μια μικρή αλλαγή σχεδίων. Πρέπει να κατέβω στο Λονδίνο αύριο για να γευματίσω με την αδερφή μου. Έχει προκύψει αυτό το πρόβλημα με τη μητέρα μου και είναι αδύνατο να καταλήξουμε σε ορισμένα πράγματα από το τηλέφωνο».

«Νόμιζα πως η μητέρα σας είχε πάρει εξιτήριο και είχε γυρίσει στο σπίτι της».

«Σωστά, όμως μίλησα με τον γιατρό της στο τηλέφωνο χθες κι επιμένει πως δεν είναι φρόνιμο να μένει μόνη της πλέον. Το περιστατικό με την καρδιά της δεν ήταν σοβαρό, κι έχει αναρρώσει θεαματικά, όμως και πάλι... Ποτέ δεν ξέρεις...»

Αυτές τις λεπτομέρειες τις είπε στην κυρία Κρόφτγουεϊ όχι επειδή περίμενε κάποια ουσιαστική βοήθεια, ή έστω κατανόηση, αλλά επειδή οι αρρώστιες ήταν ένα από τα θέματα που η συγκεκριμένη γυναίκα απολάμβανε να συζητά, και η Νάνσι ήλπιζε πως αυτό ενδεχομένως να την έκανε περισσότερο συνεννοήσιμη.

«Έπαθε και η μητέρα μου έμφραγμα κι από τότε δεν επανήλθε ποτέ πλήρως. Μελάνιασε το πρόσωπό της και τα χέρια της πρήστηκαν τόσο, που αναγκαστήκαμε να κόψουμε τη βέρα της για να τη βγάλουμε».

«Δεν το ήξερα αυτό, κυρία Κρόφτγουεϊ».

«Μετά, ήταν αδύνατο να μείνει μόνη της. Την πήρα να μείνει μαζί μας, τη βάλουμε στο καλύτερο υπνοδωμάτιο, στην μπροστινή πλευρά, όμως μαρτύρησα, ειλικρινά όλη μέρα ανεβοκατέβαινα τη σκάλα, κι εκείνη συνέχεια βροντούσε το πάτωμα με τη μαγκούρα της. Κάποια στιγμή, τα νεύρα μου έγιναν κουρέλια. Ο γιατρός είπε πως πρώτη φορά έβλεπε γυναίκα με νεύρα σαν τα δικά μου. Οπότε, έστειλε τη μητέρα στο νοσοκομείο, κι εκεί πέθανε».

Αυτό, προφανώς, ήταν το τέλος εκείνης της καταθλιπτικής ιστορίας. Η κυρία Κρόφτγουεϊ στράφηκε και πάλι στις πατάτες της, ενώ η Νάνσι είπε, ανεπαρκώς: «Λυπάμαι... Θα πρέπει να ήταν μεγάλη δοκιμασία για εσάς. Πόσο χρονών ήταν η μητέρα σας;»

«Ογδόντα έξι, παρὰ μία εβδομάδα».

«Μάλιστα...» Η Νάνσι φρόντισε να ακουστεί σίγουρη. «Η μητέρα μου είναι μόλις εξήντα τεσσάρων, οπότε είμαι βέβαιη πως θα αναρρώσει πλήρως».

Η κυρία Κρόφτγουεϊ έριξε μια ξεφλουδισμένη πατάτα στη λεκάνη και γύρισε να κοιτάξει τη Νάνσι. Σπάνια κοίταζε τους ανθρώπους στα μάτια, όμως, όποτε το έκανε, δεν ήταν ευχάριστο, καθώς τα μάτια της ήταν αφύσικα ανοιχτόχρωμα και έμοιαζαν να μην ανοιγοκλείνουν ποτέ.

Η κυρία Κρόφτγουεϊ είχε τη δική της γνώμη σχετικά με τη μητέρα της Νάνσι. «Κυρία Κίλινγκ», έτσι τη φώναζαν, και η κυρία Κρόφτγουεϊ την είχε συναντήσει μονάχα μία φορά στη διάρκεια κάποιας από τις σπάνιες επισκέψεις της στο Παλιό Πρεσβυτέριο, όμως κι αυτή η μία φορά είχε αποδειχτεί υπεραρκετή για όλους τους εμπλεκόμενους. Ήταν επιβλητική, ψηλή γυναίκα, μελαχρινή σαν τσιγγάνα, ενώ τα ρού-

χα της ήταν σαν να τα είχε αγοράσει από πανέρι σε κάποιο πανηγύρι. Κι επιπλέον, είχε αποδειχτεί πεισματάρα. Κατέβηκε στην κουζίνα κι επέμενε να πλύνει τα πιάτα, ενώ η κυρία Κρόφτγουεϊ είχε τη σειρά της και δεν της άρεσε να μπλέκονται στα πόδια της.

«Περίεργο πράγμα να πάθει καρδιακή προσβολή», σχολίαζε τώρα. «Εμένα, μια φορά, μου φάνηκε γερή σαν ταύρος».

«Ναι», είπε αδύναμα η Νάνσι. «Ναι, ήταν μεγάλο το σοκ... Για όλους μας», πρόσθεσε, με φωνή ευλαβική, λες και η μητέρα της ήταν ήδη νεκρή, οπότε μπορούσε άνετα να πει καλά λόγια για εκείνη.

Η κυρία Κρόφτγουεϊ πήρε ένα ξινισμένο ύφος.

«Μόνο εξήντα τεσσάρων είναι η μητέρα σας;» Δε φαινόταν να το πιστεύει. «Μεγαλύτερη δείχνει, καλά δε λέω; Νόμιζα πως είχε πατημένα τα εβδομήντα, από καιρό».

«Όχι, είναι μόλις εξήντα τεσσάρων».

«Του λόγου σας, το λοιπόν, πόσο χρονών είστε;»

Απαράδεκτη συμπεριφορά. Η Νάνσι ένιωσε το σώμα της να μαγκώνει με την αγένεια της κυρίας Κρόφτγουεϊ, την ώρα που τα μάγουλά της αναφοκοκκίνιζαν. Λαχταρούσε να έβρισκε το κουράγιο να την αποπάρει· να της έλεγε να κοιτάζει τη δουλειά της, όμως τότε ίσως κι εκείνη να δήλωνε παραίτηση, να έπαιρνε τον Κρόφτγουεϊ και να έφευγαν, και τότε τι θα έκανε η Νάνσι με τον κήπο και τα άλογα και το παλιό σπίτι και την πεινασμένη οικογένειά της;

«Είμαι...» Η φωνή της ακούστηκε σαν κρώξιμο. Ξερόβηξε και προσπάθησε ξανά. «Μιας και ρωτάτε, είμαι σαράντα τριών».

«Μόνο τόσο; Εγώ θα σας έκανα άνετα πενηντάρα».

Η Νάνσι γέλασε σιγανά, προσπαθώντας να προσεγγίσει χιουμοριστικά το σχόλιο, αφού τι άλλο θα μπορούσε να κάνει; «Αυτό δεν είναι ιδιαίτερα κολακευτικό, κυρία Κρόφτγουεϊ».

«Τα κιλά σας φταίνε. Αυτό είναι. Έτσι κι αφεθεί ο άνθρωπος, παίρνει βάρος και δείχνει μεγαλύτερος. Κοιτάξτε να κάνετε καμιά δίαιτα... Δε σας κάνει καλό να είστε υπέρβαρη. Όχι τίποτε άλλο», είπε, γελώντας ξερά, «αλλά καμιά μέρα θα τρέχουμε εσάς στον γιατρό για την καρδιά σας».

Σε μισώ, κυρία Κρόφτγουεϊ. Σε μισώ.

«Στο *Woman's Own* αυτής της εβδομάδας έχουν μια εξαιρετική δίαιτα... Τρως ένα γκρέιπφρουτ τη μια μέρα κι ένα γιαούρτι την επόμενη. Ή ίσως το αντίστροφο... Θα μπορούσα να κόψω τη σελίδα και να σας τη φέρω, άμα θέλετε».

«Αα... Καλοσύνη σας, Ίσως. Ναι». Ακουγόταν ταραγμένη, η φωνή της έτρεμε. Θέλοντας να ανακτήσει την αυτοκυριαρχία της, η Νάνσι ίσωσε τους ώμους της και, με κάποια προσπάθεια, ανέλαβε τον έλεγχο της κατάστασης που είχε αρχίσει να ξεφεύγει άσχημα. «Όμως, κυρία Κρόφτγουεϊ, αυτό που ήθελα κυρίως να σας πω έχει να κάνει με αύριο. Θα πάρω το τρένο των εννέα και τέταρτο, οπότε δε θα έχω πολύ χρόνο για να συγυρίσω προτού φύγω, επομένως θα πρέπει να τα βολέψετε κάπως... Επίσης, θα είχατε την ευγενή καλοσύνη να ταΐσετε τα σκυλιά; Θα αφήσω το φαγητό τους έτοιμο στις γαβάθες τους, και ίσως θα μπορούσατε να τα βγάλετε να τρέξουν λίγο στον κήπο... Και...» Συνέχισε να μιλάει, ώστε να μη δώσει την ευκαιρία στην κυρία Κρόφτγουεϊ να φέρει αντιρρήσεις σε όσα της έλεγε. «Θα μπορούσατε ίσως να μεταφέρετε ένα μήνυμα στον σύζυγό σας εκ μέρους μου, να του ζητήσετε να πάει τον Κεραυνό στον σιδερά... Είναι καιρός να αλλάξει πέταλα, και δε θέλω να το αναβάλω».

«Ωχ», έκανε η κυρία Κρόφτγουεϊ προβληματισμένη. «Δεν ξέρω άμα θα καταφέρει να κουμαντάρει το ζωντανό μόνος του».

«Είμαι βέβαιη πως θα τα καταφέρει, το έχει ξανακάνει... Κι ύστερα, αύριο το βράδυ, που θα έχω επιστρέψει, ίσως θα μπορούσαμε να έχουμε λίγο αρνάκι για το δείπνο. Ή τίποτα μπριζόλες, κάτι τέτοιο... Και για συνοδευτικό εκείνα τα λαχταριστά λαχανάκια Βρυξελλών που καλλιεργεί ο σύζυγός σας...»

Στον Τζορτζ κατάφερε να μιλήσει μετά το δείπνο. Μέχρι να βάλει τα παιδιά να μελετήσουν τα μαθήματά τους, να βρει τα παπούτσια του μπαλέτου για τη Μέλανι, να δειπνήσει και να μαζέψει το τραπέζι, να τηλεφωνήσει στη σύζυγο του εφημέριου για να την ενημερώσει πως δε θα κατάφερε να παρευρεθεί στη συνάντηση της Ένωσης Γυναικών το επόμενο βράδυ και γενικά να οργανώσει τη ζωή της, σχεδόν δεν πρόλαβε να ανταλλάξει μία κουβέντα με τον σύζυγό της, ο οποίος επέστρεψε στο σπίτι μόλις στις επτά το βράδυ, μα και τότε το μόνο που ήθελε ήταν να καθίσει μπροστά στη φωτιά με ένα ποτήρι ούισκι και την εφημερίδα του.

Επιτέλους, όμως, όλες οι δουλειές είχαν γίνει, οπότε μπόρεσε η Νάνσι να πάει στη βιβλιοθήκη για να βρει τον Τζορτζ. Έκλεισε την πόρτα αποφασιστικά πίσω της, περιμένοντας πως θα γυρνούσε να την κοιτάξει, εκείνος όμως παρέμεινε χωμένος πίσω από τους *Times*, κι έτσι η Νάνσι τράβηξε προς το τραπέζακι με τα ποτά, σάθηκε δίπλα

στο παράθυρο, έβαλε να πει ένα ούισκι και ύστερα πήγε και κάθισε στην πολυθρόνα απέναντι από τη δική του, πάνω στο χαλάκι που απλωνόταν μπροστά από το τζάκι. Ήξερε πως πολύ σύντομα ο σύζυγός της θα άπλωνε το χέρι του για να ανοίξει την τηλεόραση προκειμένου να παρακολουθήσει τις ειδήσεις.

«Τζορτζ», είπε.

«Χμ;»

«Τζορτζ, άκουσέ με λίγο».

Εκείνος ολοκλήρωσε την πρόταση που διάβαζε και στη συνέχεια χαμήλωσε απρόθυμα την εφημερίδα του, έτσι που αποκαλύφθηκε ένας άντρας γύρω στα πενήντα πέντε, αλλά αρκετά πιο ηλικιωμένος στην όψη, με αραιωμένα γκριζα μαλλιά, γυαλιά χωρίς σκελετό, ντυμένος με σκούρο κοστούμι και αυστηρή γραβάτα, όπως θα ταίριαζε σε έναν σεβάσιμο κύριο κάποιας ηλικίας. Ο Τζορτζ ήταν δικηγόρος, κι ενδεχομένως να θεωρούσε πως αυτή η προσεκτικά επιλεγμένη εμφάνιση –λες και ντυνόταν για να υποδυθεί έναν ρόλο σε κάποιο θεατρικό έργο– θα ενέπνεε εμπιστοσύνη στους υποψήφιους πελάτες του, όμως η Νάνσι υπήρχαν φορές που υποψιαζόταν πως αν σουλουπωνόταν λιγάκι, αν φορούσε ένα ωραίο τουίντ κοστούμι και αγόραζε ένα ζευγάρι γυαλιά με κοκάλινο σκελετό, τότε ίσως να ζώηρευε κάπως και η κίνηση στη δουλειά του. Κι αυτό γιατί η συγκεκριμένη γωνιά του κόσμου, από τον καιρό που λειτουργήσε ο αυτοκινητόδρομος που τη συνέδεε με το Λονδίνο, είχε εξελιχθεί με ταχείς ρυθμούς σε ιδιαίτερα δημοφιλή προορισμό. Νέοι και εύποροι κάτοικοι εγκαταστάθηκαν εκεί, αγροκτήματα άλλαξαν χέρια έναντι εκπληκτικών ποσών· ακόμα και οι πλέον ταλαίπωρες αγροικίες αγοράστηκαν με το που βγήκαν προς πώληση και μεταμορφώθηκαν, με τεράστια έξοδα, σε εξοχικά για το Σαββατοκύριακο. Μεσίτες και κατασκευαστικές εταιρείες άνθισαν και ευημέρησαν· εκλεκτά καταστήματα άνοιξαν ακόμα και στις πλέον απίθανες πολίχνες, και η Νάνσι πολύ απλά αδυνατούσε να κατανοήσει για ποιο λόγο το δικηγορικό γραφείο των Τσάμπερλεϊν, Πλάντγουελ και Ρίτσαρντς δεν είχε θελήσει να επιβιβαστεί στην ταχεία της ευημερίας και να δρέψει ένα μέρος των καρπών που αναμφίβολα προσφέρονταν σε αφθονία. Όμως, ο Τζορτζ ήταν άνθρωπος παλαιών αρχών, επέμενε να τηρεί την παράδοση και έτρεμε την αλλαγή. Εκτός αυτού, ήταν άνθρωπος επιφυλακτικός, κλειστός.

«Τι είναι αυτό που πρέπει ν' ακούσω;» τη ρώτησε τώρα.

«Αύριο πρόκειται να κατέβω στο Λονδίνο, ώστε να γευματίσω με την Ολίβια. Πρέπει να μιλήσουμε για τη μητέρα».

«Ποιο είναι το πρόβλημα αυτή τη φορά;»

«Αχ, Τζορτζ, ξέρεις ποιο είναι το πρόβλημα. Σου το είπα. Μίλησα με τον γιατρό της μητέρας και επιμένει πως πραγματικά δεν μπορεί να μένει μόνη της πλέον».

«Και τι σκοπεύετε να κάνετε γι' αυτό;»

«Να σου πω... Θα πρέπει να της βρούμε μια οικονόμο. Ή κάποια συντροφιά».

«Δεν πρόκειται να της αρέσει αυτό», επισήμανε ο Τζορτζ.

«Το θέμα είναι ότι, ακόμα κι αν καταφέρουμε να βρούμε κάποια, είναι σε θέση η μητέρα να την πληρώνει; Μια καλή γυναίκα θα στοιχίζει σαράντα με πενήντα λίρες την εβδομάδα. Το ξέρω πως εισέπραξε ένα τεράστιο ποσό για το σπίτι της Όκλει Στριτ και πως δεν ξόδεψε ούτε πενήνταράκι για το Πόντμουρς Θατς, πέρα από εκείνο το φαιδρό θερμοκήπιο που έχτισε, όμως εκείνα τα χρήματα είναι κεφάλαιο, σωστά; Θα μπορέσει να ανταποκριθεί σε τόσα έξοδα;»

Ο Τζορτζ ανακάθισε στην καρέκλα του, όπως έκανε να πιάσει το ποτήρι με το ουίσκι του.

«Δεν έχω ιδέα», απάντησε.

Η Νάνσι αναστέναξε. «Είναι τόσο μυστικοπαθής, τόσο εκνευριστικά ανεξάρτητη. Με τη στάση της, είναι αδύνατο να τη βοηθήσεις. Μακάρι να μας έδειχνε εμπιστοσύνη, να σε καθιστούσε πληρεξουσίο της, τα πράγματα έτσι θα ήταν πολύ απλούστερα για μένα. Άλλωστε, είμαι η πρωτότοκη κόρη της, και δεν είναι να πεις πως η Ολίβια ή ο Νόελ σηκώνουν έστω και το μικρό τους δαχτυλάκι για να βοηθήσουν».

Ο Τζορτζ τα είχε ξανακούσει κι άλλοτε όλα αυτά. «Τι γίνεται με εκείνη την κυρία που πάει κάθε μέρα... Την κυρία... Πώς την είπαμε;»

«Κυρία Πλάκετ. Πάει μόλις τρία πρωινά κάθε εβδομάδα για να καθαρίσει κι έχει δικό της σπίτι και οικογένεια που πρέπει να φροντίζει».

Ο Τζορτζ ακούμπησε κάτω το ποτήρι του και κάθισε στην πολυθρόνα του, με το πρόσωπο στραμμένο στο τζάκι και τις παλάμες του ενωμένες, έτσι που σχημάτιζαν μια μικρή σκηνή όπως ακουμπούσαν τα ακροδάχτυλα μεταξύ τους.

Ύστερα από λίγο, είπε: «Ειλικρινά, αδυνατώ να καταλάβω για ποιο λόγο αναστατώνεσαι τόσο». Ακουγόταν λες και απευθυνόταν σε κάποια ιδιαίτερα αργόστροφη πελάτισσα, κι αυτό πλήγωσε τη Νάνσι.

«Δεν αναστατώνομαι».

Εκείνος προσπέρασε το σχόλιο. «Είναι μόνο οικονομικό το θέμα; Ή μήπως υπεισέρχεται και η πιθανότητα να σταθεί αδύνατο να βρεις

μια γυναίκα αρκούντως οσία ώστε να συμφωνήσει να συμβιώσει με τη μητέρα σου;»

«Και τα δύο, μάλλον», ομολόγησε η Νάνσι.

«Και τι φαντάζεσαι πως θα μπορούσε να συνεισφέρει η Ολίβια στην επίλυση αυτού του γρίφου;»

«Μπορεί τουλάχιστον να το συζητήσει μαζί μου. Άλλωστε, ούτε μία φορά στη ζωή της δεν έκανε το παραμικρό για τη μητέρα... Ούτε και για κανέναν μας, δηλαδή», πρόσθεσε πικρόχολα, αναλογιζόμενη καταστάσεις που την είχαν πληγώσει στο παρελθόν. «Όταν η μητέρα αποφάσισε να πουλήσει το σπίτι της Όκλεϊ Στριτ και ανακοίνωσε ότι σκόπευε να επιστρέψει στην Κορνουάλη, προκειμένου να εγκατασταθεί στο Πόρθκερις, εγώ ήμουν εκείνη που ταλαιπωρήθηκε αφάνταστα προσπαθώντας να την πείσω πως θα ήταν εξωφρενικό να επιχειρήσει κάτι τέτοιο. Και πάλι, καθόλου δεν αποκλείεται να το είχε επιχειρήσει, αν δεν είχες βρει το Πόντμοουρς Θατς, το οποίο τουλάχιστον βρίσκεται σε απόσταση τριάντα χιλιομέτρων από εμάς και μπορούμε να έχουμε τον νου μας. Φαντάσου να βρισκόταν τώρα στο Πόρθκερις, στην άλλη άκρη της χώρας, να είχε πρόβλημα με την καρδιά της και κανείς μας να μην ήξερε τι στην ευχή συνέβαινε...»

«Ας προσπαθήσουμε να μην πλατειάζουμε», ζήτησε ο Τζορτζ εξοργιστικά συγκροτημένος.

Η Νάνσι προσπέρασε το σχόλιο αυτό. Το ούισκι την είχε ζεστάνει, και ταυτόχρονα είχε αναθερμάνει παλιά παράπονα.

«Όσο για τον Νόελ, ουσιαστικά έχει εγκαταλείψει τη μητέρα από τον καιρό που εκείνη πούλησε το σπίτι της Όκλεϊ Στριτ κι αυτός αναγκάστηκε να μετακομίσει. Ήταν μεγάλο το χτύπημα για εκείνον. Ήταν ήδη είκοσι τριών χρονών και δεν της είχε πληρώσει ούτε μία πένα για νοίκι, έτρωγε το φαγητό της και έπινε το τζιν της και γενικά ζούσε ολότελα ξένοιαστος. Ήταν μεγάλο το σοκ για τον Νόελ, πίστεψέ με, όταν αναγκάστηκε τελικά να αρχίσει να καλύπτει τα έξοδά του».

Ο Τζορτζ αναστέναξε βαριά. Δεν είχε καλύτερη άποψη για τον Νόελ απ' ό,τι για την Ολίβια. Εν τω μεταξύ, η πεθερά του, η Πενέλοπε Κίλινγκ, είχε αποδειχτεί διαχρονικά για τον ίδιο ένα άλυτο αίνιγμα. Αυτό που διαρκώς τον άφηνε κατάπληκτο ήταν το πώς προέκυψε μια γυναίκα τόσο μετρημένη όσο η Νάνσι από τους κόλπους μιας τόσο αντισυμβατικής οικογένειας.

Αποτελείωσε το ποτό του, σηκώθηκε από την πολυθρόνα του, έριξε ακόμα ένα κούτσουρο στη φωτιά και πήγε να ξαναγεμίσει το πο-

τήρι του. Από την απέναντι πλευρά του δωματίου, έχοντας για υπόκρουση τα σιγανά κουνουνίσματα του ποτηριού, είπε: «Ας υποθέσουμε ότι συμβαίνει το χειρότερο. Ας υποθέσουμε ότι η μητέρα σου αδυνατεί να καλύψει τις οικονομικές απαιτήσεις μιας οικονομού». Επέστρεψε στην πολυθρόνα του και βολεύτηκε ξανά απέναντι από τη σύζυγό του. «Ας υποθέσουμε ότι αποδεικνύεται αδύνατο να βρεις κάποια γυναίκα πρόθυμη να αναλάβει το διόλου αξιοζήλευτο καθήκον να της κρατάει συντροφιά. Τι γίνεται σε μια τέτοια περίπτωση; Θα της προτείνεις να έρθει να μείνει μαζί μας;»

Η Νάνσι αναλογίστηκε την κυρία Κρόφτγουεϊ διαρκώς κατηφή. Τα παιδιά να διαμαρτύρονται και να γκρινιάζουν για τις ατελείωτες απαγορεύσεις της γιαγιάς Πεν. Αναλογίστηκε τη μητέρα της κυρίας Κρόφτγουεϊ, που τα χέρια της πρήστηκαν τόσο, ώστε για να βγει η βέρα της την έκοψαν, ξαπλωμένη στο κρεβάτι, να κοπανάει το πάτωμα με τη μαγκούρα της...

Ακούστηκε απελπισμένη όταν είπε: «Δε νομίζω ότι θα άντεχα κάτι τέτοιο».

«Ούτε κι εγώ νομίζω πως θα το άντεχα», ομολόγησε ο Τζορτζ.

«Ίσως η Ολίβια...»

«Η Ολίβια;» Η φωνή του Τζορτζ υψώθηκε, μαρτυρώντας πόσο εξωφρενικό έβρισκε τον υπαινιγμό. «Να επιτρέψει η Ολίβια στο οποιοδήποτε άτομο να εισβάλλει στην προσωπική της ζωή. Δεν μπορεί, πλάκα μού κάνεις».

«Τι να πω, ο Νόελ, πάντως, αποκλείεται».

«Έχω την αίσθηση», είπε ο Τζορτζ, «ότι όλα τα ενδεχόμενα αποκλείονται». Ανασήκωσε ελαφρά τη μανσέτα του και έριξε μια ματιά στο ρολόι του. Δεν ήθελε να χάσει τις ειδήσεις. «Εν πάση περιπτώσει, δε νομίζω ότι θα μπορούσα να κάνω την οποιαδήποτε εποικοδομητική πρόταση πριν από την αναμέτρησή σου με την Ολίβια».

Η Νάνσι θίχτηκε. Σύμφωνα, με την Ολίβια ουδέποτε υπήρξαν στενές φίλες... Άλλωστε, δεν είχαν κανένα κοινό στοιχείο... Όμως, την ενόχλησε η αποστροφή περί αναμέτρησης, λες και το μόνο που έκαναν ήταν να τσακώνονται. Αυτό ακριβώς ετοιμαζόταν να επισημάνει στον Τζορτζ, όμως εκείνος την πρόλαβε, ανοίγοντας την τηλεόραση και θέτοντας τέρμα στη συζήτηση. Η ώρα είχε πάει εννέα ακριβώς, οπότε κάθισε να απολαύσει την καθημερινή δόση του από απεργίες, βομβιστικές επιθέσεις, δολοφονίες και οικονομικές καταστροφές, με γαρνιτούρα την πρόβλεψη πως η επόμενη ημέρα επρόκειτο να ξεκινήσει

με πολύ χαμηλές θερμοκρασίες, ενώ στη διάρκεια του απογεύματος θα ξεσπούσαν σταδιακά βροχές σε ολόκληρη τη χώρα.

Ύστερα από λίγο, η Νάνσι, απερίγραπτα αποκαρδιωμένη, σηκώθηκε από την πολυθρόνα της. Είχε την υποψία ότι ο Τζορτζ δεν αντιλήφθηκε καν πως είχε μετακινηθεί. Πήγε στο τραπεζάκι με τα ποτά, έβαλε μια γενναία δόση ουίσκι στο ποτήρι της και έφυγε από το δωμάτιο, κλείνοντας ήσυχα την πόρτα πίσω της. Κατευθύνθηκε στη σάλα και από εκεί στο υπνοδωμάτιό της και τελικά στο μπάνιο της. Τοποθέτησε την τάπα στην μπανιέρα, άνοιξε το νερό και πρόσθεσε αρωματικά έλαια, επιδεικνύοντας την ίδια γενναιοδωρία όπως και με το μπουκάλι του ουίσκι. Πέντε λεπτά αργότερα, βίωσε τη μεγαλύτερη απόλαυση που είχε υπόψη της, δηλαδή να ξαπλώνει μέσα στο ζεστό νερό, απολαμβάνοντας ταυτόχρονα ένα κρύο ουίσκι.

Παραδομένη στη στεναχώρια της και περιτριγυρισμένη από ένα σύννεφο φυσαλίδων και ατμού, επέτρεψε στον εαυτό της να αφηθεί ολότελα σε ένα όργιο αυτολύπησης. Ο ρόλος της συζύγου και μητέρας, επισήμανε στον εαυτό της, ήταν άχαρος. Ήταν αφοσιωμένη στον σύζυγο και τα παιδιά της, ευγενική απέναντι στο προσωπικό, ενδιαφερόταν για τα ζώα, φρόντιζε το σπίτι, αγόραζε τα τρόφιμα, έπλενε τα ρούχα, και τι εισέπραττε για «ευχαριστώ»; Πόση εκτίμηση απολάμβανε;

Ίχνος.

Τα μάτια της γέμισαν δάκρυα, τα οποία αναμείχθηκαν με τη γενικότερη υγρασία του νερού μέσα στο λουτρό και του ατμού ολόγυρα. Λαχταρούσε λίγη εκτίμηση, λίγη αγάπη, μια στοργική σωματική επαφή, κάποιον να την αγκαλιάσει και να της πει πως ήταν υπέροχη και ότι έκανε εξαιρετική δουλειά.

Για τη Νάνσι, υπήρχε μονάχα ένα άτομο που δεν την είχε απογοητεύσει ποτέ. Ο μπαμπάς της ήταν γλυκύτατος, φυσικά, όσο ζούσε, αλλά εκείνη που θεωράκιζε συστηματικά την αυτοπεποίθησή της Νάνσι και έπαιρνε το μέρος της ήταν η μητέρα του πατέρα της, η Ντόλι Κίλινγκ.

Η Ντόλι Κίλινγκ ουδέποτε τα πήγε καλά με τη νύφη της, δεν ήθελε να έχει πάρε-δώσε με την Ολίβια και ήταν μονίμως επιφυλακτική με τον Νόελ, όμως η Νάνσι ήταν η αγαπημένη της, την κακομάθαινε και τη λάτρευε. Η γιαγιά Κίλινγκ ήταν εκείνη που της είχε αγοράσει τα ριχτά φορέματα με τα φουσκωτά μανίκια, όταν η Πενέλοπε ήταν διατεθειμένη να στείλει τη μεγάλη της κόρη στο πάρτι ντυμένη με κάποιο παμπάλαιο, τριμμένο ρούχο από δεύτερο και τρίτο χέρι. Η γιαγιά Κίλινγκ ήταν εκείνη που της έλεγε ότι ήταν όμορφη και την

έπαιρνε μαζί της σε ιδιαίτερες εξόδους, να πιουν τσάι στα Harrods ή να δουν παντομίμα.

Όταν η Νάνσι αρραβωνιάστηκε τον Τζορτζ, οι καβγάδες που έγιναν ήταν επικοί. Εν τω μεταξύ, ο πατέρας της είχε φύγει από το σπίτι, και η μητέρα της αδυνατούσε να καταλάβει για ποιο λόγο ήταν τόσο σημαντικό για τη Νάνσι να κάνει έναν παραδοσιακό γάμο με λευκό νυφικό και παρανύμφες και άντρες ντυμένους με φράκα και κανονική δεξίωση. Προφανώς, η Πενέλοπε όλα αυτά τα θεωρούσε ανόητες σπατάλες. Γιατί να μην περιορίζονταν σε μια απλή τελετή, παρουσία της οικογένειας, κι ίσως ένα μικρό γεύμα μετά, γύρω από το μεγάλο, παστροκό τραπέζι στην υπόγεια κουζίνα του σπιτιού της Όκλει Στριτ; Ή ίσως ένα πάρι στον κήπο; Ο κήπος ήταν πελώριος, είχε άφθονο χώρο για όλους, ενώ, στο μεταξύ, θα είχαν ανθίσει και οι τριανταφυλλιές...

Η Νάνσι έβαλε τα κλάματα, βρόντηξε πόρτες και δήλωσε πως κανείς δεν την καταλάβαινε, ποτέ τους δεν την είχαν καταλάβει. Τελικά, κρέμασε μούτρα, κατάσταση η οποία ενδεχομένως να είχε συνεχιστεί επ' αόριστον, αν η γλυκύτατη γιαγιά Κίλινγκ δεν είχε παρέμβει. Όλες οι ευθύνες αφαιρέθηκαν από την Πενέλοπε, η οποία ευχαρίστως απαλλάχτηκε από αυτές, και τα πάντα κανονίστηκαν από τη γιαγιά. Καμία νύφη δε θα μπορούσε να ζητήσει κάτι περισσότερο. Το μυστήριο τελέστηκε στον Ιερό Ναό της Αγίας Τριάδας, η νύφη φορούσε λευκό φόρεμα με ουρά, οι παρανύμφες ήταν ντυμένες στα ροζ, και μετά δόθηκε δεξίωση στον αριθμό «23» του Νάιτσιμπριτζ, την οποία συντόνισε τελετάρχης ντυμένος με κόκκινο φράκο, ενώ η διακόσμηση αποτελούνταν από πελώριες, φουντωτές ανθοστήλες. Και ο γλυκύτατος μπαμπάς, με την παρότρυνση της μητέρας του, είχε εμφανιστεί καλοντυμένος προκειμένου να σταθεί δίπλα στη Νάνσι και να την παραδώσει στον γαμπρό, ενώ ακόμα και η εμφάνιση της Πενέλοπε, η οποία επέμεινε να μη φορέσει καπέλο, ντυμένη με ένα φουστάκι από παμπάλαιο μπροκάρο και βελούδο, στάθηκε αδύνατο να στιγματίσει την τελειότητα εκείνης της ημέρας.

Αχ και να είχε τώρα τη γιαγιά Κίλινγκ! Έτσι όπως ήταν ξαπλωμένη μέσα στην μπανιέρα, φορτωμένη με τα κιλά των σαράντα τριών της ετών, η Νάνσι έκλαψε για τη γιαγιά Κίλινγκ. Μακάρι να την είχε τώρα, να της έδειχνε συμπόνια, να την παρηγορούσε και να τη θαύμαζε. *Αχ, καλή μου, είσαι υπέροχη, κάνεις τόσα πράγματα για την οικογένειά σου και τη μητέρα σου, κι όλοι τους τα θεωρούν απολύτως δεδομένα.*

Μπορούσε να ακούσει ακόμη εκείνη τη λατρεμένη φωνή, όμως η

φωνή αυτή υπήρχε μονάχα στη φαντασία της, καθώς η Ντόλι Κλινγκ ήταν νεκρή. Την περασμένη χρονιά, σε ηλικία ογδόντα επτά ετών, εκείνη η μικρόσωμη, αλλά θαρραλέα, γυναίκα, με τα πουδραρισμένα μάγουλα, τα βαμμένα νύχια και τα μοβ ταγέρο, έφυγε από τη ζωή στον ύπνο της. Αυτό το θλιβερό γεγονός είχε συμβεί σε ένα μικρό ξενοδοχείο στο Κένσινγκτον, όπου η ίδια είχε επιλέξει, συντροφιά με μερικά ακόμα άκρωα ηλικιωμένα άτομα, να περάσει το λυκόφως της ζωής της, και η σορός της είχε απομακρυνθεί τάχιστα από το γραφείο τελετών με το οποίο η διεύθυνση του ξενοδοχείου, αρκούντως προνοητική, είχε σταθερή συνεργασία.

Το επόμενο πρωί αποδείχτηκε τόσο άθλιο όσο φοβόταν η Νάνσι. Το ούισκι τής είχε προκαλέσει πονοκέφαλο, έκανε φρικτό κρύο και επικρατούσε απόλυτο σκοτάδι όταν, στις επτά και μισή το πρωί, σηκώθηκε με κόπο από το κρεβάτι. Ενώ ντυνόταν, διαπίστωσε με φρίκη πως η καλή της φούστα δεν κούμπωνε με τίποτα στη μέση, οπότε αναγκάστηκε να την πιάσει με μια παραμάνα. Φόρεσε το πουλόβερ από μαλλί προβάτου που ταίριαζε απόλυτα με τη φούστα και απέστρεψε το βλέμμα της από τις πτυχώσεις που σχημάτιζε το πάχος όπως ξεχυνόταν από το ύφασμα του πελώριου στηθόδεσμού της. Φόρεσε νάιλον καλσόν, όμως, καθώς συνήθως φορούσε παχιές, μάλλινες κάλτσες, αυτό της φάνηκε φρικτά ανεπαρκές, οπότε αποφάσισε να βάλει τις ψηλές της μπότες, και με τα χίλια ζόρια κατάφερε να σηκώσει το φερμουάρ.

Κατεβαίνοντας στο ισόγειο, η κατάσταση δε βελτιώθηκε. Ένα από τα σκυλιά είχε κάνει εμετό, η σόμπα μισόκαιγε, ενώ στην αποθήκη υπήρχαν μονάχα τρία αυγά. Έβγαλε τα σκυλιά έξω, καθάρισε τους εμετούς και γέμισε τη σόμπα με το ειδικό, εφιαλτικά ακριβό, καύσιμο, ενώ στο μεταξύ προσευχόταν να μη σβήσει τελείως, προσφέροντας έτσι στην κυρία Κρόφτγουεϊ βásiμους λόγους να διαμαρτυρηθεί. Φώναξε στα παιδιά, ζητώντας τους να βιαστούν, έβαλε να βράσει νερό, έριξε μέσα τα τρία αυγά, ετοίμασε φρυγανισμένο ψωμί, έστρωσε το τραπέζι. Ο Ρούπερτ και η Μέλανι έκαναν την εμφάνισή τους, σε γενικές γραμμές ανεκτά ντυμένοι, όμως τσακώνονταν, γιατί ο Ρούπερτ έλεγε πως η Μέλανι είχε χάσει το βιβλίο της Γεωγραφίας του, ενώ η Μέλανι επέμενε πως δεν το είχε πάρει καν κι ότι ο αδερφός της ήταν ένας βλαμμένος ψεύτης κι επίσης, μαμά, χρειαζόταν είκοσι πέντε πένες για το αποχαιρετιστήριο δώρο της κυρίας Λίπερ.

Η Νάνσι πρώτη φορά άκουγε το όνομα της κυρίας Λίπερ.

Ο Τζορτζ δεν έκανε τίποτα για να βοηθήσει. Απλά εμφανίστηκε κάποια στιγμή κατά τη διάρκεια όλου αυτού του σαματά, έφαγε το βραστό αυγό του, ήπιε το τσάι του και έφυγε. Άκουσε το αυτοκίνητό του να κατηφορίζει το δρομάκι, την ώρα που εκείνη στοίβαζε αλαφιασμένα τα πιάτα δίπλα στον νεροχύτη, όπου θα περίμεναν την κυρία Κρόφτουει να τα αναλάβει όποτε το αποφάσιζε.

«Εντάξει, άμα δεν πήρες εσύ το βιβλίο της Γεωγραφίας...»

Έξω από την πόρτα, τα σκυλιά αλύχτησαν. Η Νάνσι τούς άνοιξε για να μπουν μέσα, κι αυτό της θύμισε το φαγητό τους, οπότε γέμισε τις γαβάθες τους με μπισκότα και άνοιξε μια κονσέρβα με τροφή, όμως, πάνω στη βιασύνη της, έκοψε τον αντίχειρά της με το τραχύ χείλος από το καπάκι.

«Αμάν, τι αδέξια που είσαι», της είπε ο Ρούπερτ.

Η Νάνσι τού γύρισε την πλάτη και άφησε να τρέξει κρύο νερό πάνω στον αντίχειρά της, ώσπου έπαψε να αιμορραγεί.

«Αν δεν έχω εκείνες τις είκοσι πέντε πένες, η δεσποινίς Ρόουλινγκς θα θυμώσει πολύ...»

Ανέβηκε γρήγορα επάνω για να μακιγιαριστεί. Δεν προλάβαινε να απλώσει προσεκτικά ρουζ ή να περάσει με μολύβι τα φρύδια της και το τελικό αποτέλεσμα κάθε άλλο παρά ικανοποιητικό ήταν, όμως δεν μπορούσε να κάνει κάτι άλλο. Δεν προλάβαινε. Κατέβασε από την ντουλάπα το γούνινο παλτό της και το ασορτί γούνινο καπέλο. Βρήκε ένα ζευγάρι γάντια και την καλή της τσάντα από δέρμα σαύρας. Μέσα σε αυτή άδειασε το περιεχόμενο της καθημερινής της τσάντας, που, φυσικά, ήταν αδύνατο να κλείσει. Τέλος πάντων. Δεν μπορούσε να κάνει κάτι. Δεν προλάβαινε.

Επέστρεψε γρήγορα στο ισόγειο, φωνάζοντας τα παιδιά. Ως εκθαύματος, αυτά εμφανίστηκαν, παίρνοντας στα χέρια τις σχολικές τους τσάντες, ενώ η Μέλανι καπάκωνε το κεφάλι της με το άχαρο καπέλο της. Βγήκαν από την πίσω πόρτα και τράβηξαν προς το γκαράζ, μπήκαν στο αυτοκίνητο –δόξα τω Θεώ πήρε μπροστά με την πρώτη– και ξεκίνησαν.

Άφησε τα παιδιά μπροστά από τα σχολεία τους, έχοντας μετά βίας χρόνο να τους πει ένα «γεια», κι έφυγε αμέσως, αναπτύσσοντας ταχύτητα, με προορισμό το Τσέλτεναμ. Η ώρα είχε πάει εννέα και δέκα όταν άφησε το αυτοκίνητο στο πάρκινγκ του σταθμού, ενώ το ρολόι έδειχνε δώδεκα λεπτά μετά τις εννέα όταν αγόρασε το φτηνό εισιτήριο με αυθημερόν επιστροφή. Στο κιόσκι με τα περιοδικά, προσπέ-

ρασε την ουρά με ένα χαριτωμένο, όπως ήλπιζε, χαμόγελο και αγόρασε μια *Daily Telegraph* και –μεγάλη σπατάλη αυτό– ένα τεύχος του *Harpers and Queen*. Όταν είχε ήδη πληρώσει, παρατήρησε πως το τεύχος ήταν παλιό –του προηγούμενου μήνα για την ακρίβεια–, όμως δεν προλάβαινε να το επισημάνει και να ζητήσει τα χρήματά της πίσω. Άλλωστε, δεν είχε σημασία που το τεύχος ήταν παλιό, μιας και το γουαλιστερό περιοδικό εξακολουθούσε να είναι ένα θαυμάσιο δώρο για την ίδια. Κι ενώ αυτά έλεγε στον εαυτό της, έφτασε στην αποβάθρα την ώρα ακριβώς που πλησίαζε το τρένο για το Λονδίνο. Άνοιξε την πόρτα, την πρώτη που βρήκε μπροστά της, επιβίβαστηκε και εντόπισε μια ελεύθερη θέση. Είχε λαχανιάσει, η καρδιά της πετάριζε. Έκλεισε τα μάτια της. Κάπως έτσι, αναλογίστηκε, πρέπει να αισθάνεσαι όταν έχεις μόλις γλιτώσει από μια πυρκαγιά.

Ύστερα από λίγο, αφού μεσολάβησαν μερικές βαθιές ανάσες και ένας σύντομος, καθησυχαστικός διάλογος με τον εαυτό της, ένωσε δυνατότερη. Στο τρένο, ευτυχώς, έκανε ζέστη. Άνοιξε τα μάτια της και έλυσε τα πιαστράκια της γούνας της. Αφού βολεύτηκε κάπως καλύτερα, έστρεψε το βλέμμα της έξω από το παράθυρο, προς το μολυβένιο, χειμωνιάτικο τοπίο που περνούσε με αστραπιαία ταχύτητα απ' έξω, και επέτρεψε στα ταλαιπωρημένα νεύρα της να νανουριστούν από τον ρυθμό του τρένου. Της άρεσαν τα ταξίδια με το τρένο. Το τηλέφωνο δε χτυπούσε, μπορούσες να καθίσεις, δε χρειαζόταν να σκέφτεσαι.

Ο πονοκέφαλος είχε περάσει. Έβγαλε το καθρεφτάκι από την τσάντα της και επιθέωρησε το πρόσωπό της στη μικρή του επιφάνεια, άπλωσε λίγη πούδρα πάνω στη μύτη της, πιπίλισε τα χείλη της για να στρώσει το κραγιόν. Το καινούργιο περιοδικό ήταν ακουμπισμένο πάνω στα γόνατά της, γεμάτο λιχουδιές, σαν ένα κλειστό κουτί με γεμιστά σοκολατάκια. Αρχισε να το ξεφυλλίζει, και στις σελίδες του αντίκρισε διαφημίσεις για γούνες, για σπίτια στον νότο της Ισπανίας, για κτήματα με χρονομίσθωση στα υψίπεδα της Σκοτίας, για κοσμήματα, για καλλυντικά, τα οποία όχι απλώς βελτίωναν την εμφάνισή σου αλλά αποκαθιστούσαν την επιδερμίδα σου· για κρουαζιερόπλοια που έπλεαν προς το ηλιοβασίλεμα· για...

Το αφηρημένο ξεφύλλισμα σταμάτησε, καθώς κάτι είχε κεντρίσει την προσοχή της. Μια ολοσέλιδη διαφήμιση, καταχωρισμένη από τους Boothby's, Εμπόρους Έργων Τέχνης, ανακοίνωνε την πώληση βικτοριανών αντικειμένων, η οποία επρόκειτο να λάβει χώρα στην γκαλερί τους επί της Μποντ Στριτ την Τετάρτη 21 Μαρτίου. Την καταχώ-

ριση συνόδευε η εικόνα ενός πίνακα του Λόρενς Στερν, καλλιτέχνη που έζησε από το 1865 έως το 1946. Ο πίνακας είχε τον τίτλο *Οι νεροκουβαλήτρες* (1904) και απεικόνιζε μια συντροφιά νεαρών γυναικών σε διάφορες στάσεις να μεταφέρουν μπρούντζινες υδρίες στηριγμένες στους ώμους ή τους γοφούς τους. Παρατηρώντας τες, η Νάνσι κατέληξε στο συμπέρασμα ότι πρέπει να ήταν σκλάβες, καθώς τα πόδια τους ήταν ξυπόλυτα, τα πρόσωπά τους αγέλαστα (δύσμοιρα πλάσματα, φυσικό κι επόμενο ήταν, οι υδρίες έμοιαζαν φοβερά βαριές) και τα ρούχα τους ελάχιστα λεπτά κομμάτια υφάσματος σε αποχρώσεις του μοβ και του κόκκινου, έτσι που αποκάλυπταν, σχεδόν αχρειαστα, σφριγηλά στήθη και ροδαλές θηλές.

Ούτε ο Τζορτζ ούτε η Νάνσι ενδιαφέρονταν για τη ζωγραφική, όπως δεν ενδιαφέρονταν για τη μουσική ή το θέατρο. Το Παλιό Πρεσβυτήριο διέθετε, προφανώς, έναν σεβαστό αριθμό πινάκων, καθώς οι σκηνές από το κυνήγι στην ύπαιθρο ήταν υποχρεωτικές για κάθε επαρχιακή οικία που σεβόταν τον εαυτό της, όπως και ορισμένες ελαιογραφίες που απεικόνιζαν νεκρά ελάφια ή πιστά λαγωνικά με φασιανούς στα στόματά τους, τις οποίες ο Τζορτζ είχε κληρονομήσει από τον πατέρα του. Μια φορά, καθώς είχαν κάποια ώρα στη διάθεσή τους στο Λονδίνο, επισκέφτηκαν την Πινακοθήκη Τέιτ, όπου, ως όφειλαν, διέτρεξαν την έκθεση με τα έργα του Τζον Κόνσταμπλ, αλλά το μόνο που θυμόταν η Νάνσι από εκείνη την επίσκεψη ήταν ένα σωρό φουντωτά πράσινα δέντρα, καθώς και το γεγονός ότι την είχαν πονέσει τα πόδια της.

Πάντως, ακόμα και τα έργα του Κόνσταμπλ ήταν προτιμότερα από τον συγκεκριμένο πίνακα. Έμεινε να τον κοιτάζει, καθώς δυσκολευόταν να πιστέψει πως οποιοσδήποτε άνθρωπος θα ήθελε να κρέμεται από τον τοίχο του σπιτιού του ένα τέτοιο τερατούργημα, πόσο μάλλον να το έχει πληρώσει χρυσό. Αν η ίδια φορτωνόταν ένα τέτοιο αντικείμενο, θα το καταχώνιαζε σε κάποια ξεχασμένη σοφίτα ή θα το έριχνε στη φωτιά.

Όμως, η Νάνσι δεν εστίασε την προσοχή της στις *Νεροκουβαλήτρες* για λόγους αισθητικής. Ο λόγος που είχε απομείνει να κοιτάζει το έργο με τόσο ενδιαφέρον είχε να κάνει με το γεγονός ότι το είχε φιλοτεχνήσει ο Λόρενς Στερν. Κι αυτό γιατί ο Λόρενς Στερν ήταν ο πατέρας της Πενέλοπε Κίλινγκ και, κατά συνέπεια, παππούς της Νάνσι.

Το περίεργο ήταν πως η ίδια δε γνώριζε σχεδόν τίποτα για το έργο του. Μέχρι να γεννηθεί, η φήμη του –η οποία έφτασε στο αποκορύφωμά της στις αρχές του αιώνα– είχε εξασθενήσει και τελικά σβή-

σει, ενώ το έργο του είχε προ πολλού πουληθεί, διασκορπιστεί και ξεχαστεί. Στο σπίτι της μητέρας της στην Όκλεϊ Στριτ, κρέμονταν μονάχα τρεις πίνακες του Λόρενς Στερν, και δύο από αυτούς σχημάτιζαν ένα δίπτυχο, ημιτελές, όπου απεικονιζόταν ένα ζεύγος αλληγορικών νυμφών που σκόρπιζαν άνθη στις πλαγιές λοφίσκων κατάσπαρτων με μαργαρίτες.

Ο τρίτος πίνακας κρεμόταν στον τοίχο του διαδρόμου στο ισόγειο, ακριβώς κάτω από τη σκάλα, στο μοναδικό δηλαδή σημείο του σπιτιού που μπορούσε να χωρέσει το διόλου ευκαταφρόνητο μέγεθός του. Ήταν μια ελαιογραφία, έργο των ύστερων χρόνων του Στερν, που είχε τον τίτλο *Μαζεύοντας κοχύλια*. Απεικόνιζε μια ικανή έκταση αφρισμένης θάλασσας, καθώς και μια παραλία, κι επίσης έναν ουρανό γεμάτο σύννεφα παρασυρμένα από τον άνεμο. Όταν η Πενέλοπε μετακόμισε από την Όκλεϊ Στριτ στο Πόντμουους Θατς, αυτά τα τρία πολύτιμα περιουσιακά στοιχεία την ακολούθησαν, με το δίπτυχο να καταλήγει στον διάδρομο του επάνω ορόφου και το *Μαζεύοντας κοχύλια* να κάνει το καθιστικό να φαντάζει μικροσκοπικό κάτω από τα δοκάρια του χαμηλού ταβανιού. Η Νάνσι πλέον μετά βίας τούς έδινε κάποια σημασία, γιατί εκείνα τα αντικείμενα ήταν τόσο γνώριμα, τόσο αναπόσπαστο κομμάτι του σπιτιού της μητέρας της, όσο και οι κασιασμένοι καναπέδες, οι ξεχαρβαλωμένες πολυθρόνες, οι παλιομοδίτικες συνθέσεις από λουλούδια στοιβαγμένα μέσα σε γαλανόλευκες κανάτες και η λαχταριστή ευωδιά του σπιτικού φαγητού.

Πραγματικά, εδώ και χρόνια η Νάνσι ούτε που είχε σκεφτεί τον Λόρενς Στερν, όμως τώρα, καθισμένη στο τρένο, ντυμένη με τις γούνες και τις μπότες της, οι αναμνήσεις τη γράπωσαν από τον ποδόγυρο και την τράβηξαν απότομα στο παρελθόν. Όχι πως υπήρχαν πολλά για να θυμηθεί. Η ίδια είχε γεννηθεί στα τέλη του 1940, στην Κορνουάλη, στο μικρό νοσοκομείο του Πόρθκερις, και είχε περάσει τα χρόνια του πολέμου στο Καρν Κότατζ, έχοντας βρει καταφύγιο στη στέγη του Λόρενς Στερν. Όμως, οι βρεφικές της αναμνήσεις από εκείνο τον ηλικιωμένο άντρα ήταν θολές, περισσότερο είχε την αίσθηση μιας παρουσίας, παρά τη σαφή εικόνα ενός ανθρώπου. Άραγε, την είχε κρατήσει ποτέ στα γόνατά του, την είχε πάει περίπατο, της είχε διαβάσει κάποιο παραμύθι; Αν ναι, τότε η Νάνσι το είχε ξεχάσει. Προφανώς, στο παιδικό της μυαλό δεν είχε εντυπωθεί καμία ανάμνηση παρά μόνο από εκείνη την τελευταία ημέρα, όταν, μετά το τέλος του πολέμου, η ίδια και η μητέρα της είχαν αναχωρήσει οριστικά από το Πόρθκερις

και είχαν επιβιβαστεί στο τρένο που θα τις μετέφερε πίσω στο Λονδίνο. Για κάποιον λόγο, το γεγονός αυτό άγγιξε τη συνείδηση της Νάνσι και τη συντρόφευε παντοτινά, ξεκάθαρα αποτυπωμένο στη μνήμη της.

Εκείνος είχε πάει στον σταθμό για να τις κατευοδώσει. Πολύ ηλικιωμένος, πολύ ψηλός, ήδη εξασθενημένος, γερμένος πάνω σε ένα μπαστούνι με ασημένια λαβή, στάθηκε στην αποβάθρα δίπλα στο ανοιχτό παράθυρο κι αποχαιρέτησε την Πενέλοπε με ένα φιλί. Τα μακριά, λευκά του μαλλιά απλώνονταν πάνω στο τουίντ κολάρο της σκοτσέζικης κάπας του, και στα σκεβρά, παραμορφωμένα χέρια του φορούσε μάλλινα γάντια, μέσα από τα οποία ξεπρόβαλλαν τα ανήμπορα δάχτυλά του, λευκά και στεγνά σαν κόκαλα.

Την τελευταία στιγμή, την ώρα που το τρένο είχε αρχίσει να κινείται, η Πενέλοπε είχε σηκώσει απότομα τη Νάνσι στην αγκαλιά της, και ο ηλικιωμένος άντρας είχε απλώσει την παλάμη του και την είχε ακουμπήσει πάνω στο στρουμπουλό, βρεφικό μάγουλό της. Θυμόταν ακόμη την παγωμένη σαν μάρμαρο παλάμη του που ακουμπούσε την επιδερμίδα της. Δεν υπήρχε χρόνος για κάτι περισσότερο. Το τρένο ανέπτυξε ταχύτητα, η αποβάθρα έμεινε πίσω, κι εκείνος στεκόταν εκεί, ολοένα και μικρότερος, ανεμίζοντας το ψηλό, πλατύγυρο, μαύρο καπέλο του σαν ύστατο αποχαιρετισμό. Κι αυτή ήταν η πρώτη και τελευταία ανάμνηση που είχε η Νάνσι από εκείνον, καθώς την επόμενη χρονιά έφυγε από τη ζωή.

Τι πήγες και θυμήθηκες τώρα, σκέφτηκε από μέσα της. Δεν υπήρχε κανένας λόγος να συγκινείται. Πολύ παράξενο που υπάρχουν άνθρωποι στην εποχή μας οι οποίοι θα ήθελαν να αγοράσουν ένα έργο του. Τις *Νεροκουβαλήτρες*. Κούνησε το κεφάλι της απορημένη και ύστερα άφησε κατά μέρος αυτό τον γρίφο και έστρεψε ευχαρίστως την προσοχή της στις καθησυχαστικές, άπιαστες καταστάσεις που περιγράφονταν στην κοσμική στήλη.

Από όλα τα πράγματα που αγάπησε στη ζωή της η Πενέλοπε, ξεχωρίζει μάλλον ένα: τον πίνακα του πατέρα της *Μαζεύοντας κοχύλια*. Αυτός ο πίνακας, με τα παιδιά που παίζουν στην αμμουδιά, είναι η δική της παιδική ηλικία: τα ξένοιαστα χρόνια πριν από έναν άτυχο, χωρίς αγάπη, γάμο και ύστερα έναν μεγάλο έρωτα, που τον σφράγισε όμως η τραγωδία του πολέμου...

Τώρα, καθώς οδεύει προς τη δύση της ζωής της, ο πίνακας αυτός γίνεται η αιτία μιας απρόβλεπτης έντασης με τα τρία της παιδιά. Η αξία του θα μπορούσε να τους χαρίσει πλούτη ή φήμη – ό,τι ονειρεύεται ο καθένας. Αλλά η Πενέλοπε πρέπει ν' αποφασίσει αν θέλει –κι αν πρέπει– να τον αποχωριστεί για χάρη τους...

*Η Ρόζαμουντ Πίλτσερ ξετυλίγει
την ιστορία μιας γυναίκας και μιας
οικογένειας σ' ένα μυθιστόρημα για όλα
όσα φέρνει και όσα μοιραία παίρνει η ζωή,
που συγκίνησε εκατομμύρια αναγνώστες
και την καθιέρωσε ως μία από τις πιο δημοφιλείς
συγγραφείς της γενιάς της.*

Επανεκδοση του: ΨΑΧΝΟΝΤΑΣ ΓΙΑ ΚΟΧΥΛΙΑ

Εκδόσεις **ΨΥΧΟΓΙΟΣ**
www.psichogios.gr

ISBN: 978-618-01-2462-0

9 786180 124620

ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ: 20483

Ε Σ Ε Ι Σ Κ Ι Ε Μ Ε Ι Σ Π Α Ν Τ Α Σ ' Ε Π Α Φ Η